

ИЗВЕШТАЈ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

ЗА

УПВНМ ВЕЛЕ ПОЛЕ, ОПШТИНА ГОРЧЕ ПЕТРОВ

НАЦРТ ИЗВЕШТАЈ

Скопје, Април 2019 година

Со цел навремено да се согледаат можните негативни влијанија врз животната средина и здравјето на луѓето, како и социо - економските аспекти од реализација на УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, согласно член 65, став 2 од Законот за животна средина („Сл. Весник на РМ” бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18), се наложи потребата за спроведување на Стратегиска оцена на животната средина.

Извештајот за Стратегиска оцена е потпишан од Експерт за Стратегиска оцена на влијанието врз животната средина (видено од Копија на потврда, дадено во прилог).

Во подготовката на Извештајот за Стратегиска оцена на влијание врз животната средина учествуваа:

Емил Стојановски, дипл. инж. по заштита на животна средина,

Љупчо Аврамовски, дипл. економист.

Горенаведениот извештај за стратегиска оцена на животната средина согласно член 66 став (5) од Законот за животна средина е потпишан од лице кое е вклучено во листата на експерти за стратегиска оцена на влијанието врз животната средина која ја води Министерството за животна средина и просторно планирање. Како доказ за истото во прилог на извештајот е дадена копија на Потврдата со број 07-10997/2 од 26.12.2012 година дадена од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање.

Енви́ро Ресурси, ДОО Скопје

Управител

Емил Стојановски

Имајќи предвид потребата од изработка на Извештај за стратегиска оцена врз животната средина за УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров како и одредбите од Законот за животна средина донесувам:

РЕШЕНИЕ

За определување на експерт за изработка на Извештај за стратегиска оцена на животната средина

Емил Стојановски, дипломиран инженер, се определува за овластен Експерт за изработка на стратегиска оцена на животна средина за УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров.

Образложение:

Емил Стојановски, дипломиран инженер, ги исполнува условите пропишани со член 68 став (3) од Законот за животна средина на Република Македонија со тоа што има положен испит за Експерт за стратегиска оцена на животната средина како и е вклучен во Листата на експерти за стратегиска оцена врз животната средина што ја води Министерството за животна средина и просторно планирање.

Енви́ро Ресурси, ДОО Скопје
Управител

_____
Емил Стојановски

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА
И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ
Скопје

Број 07-10997/2
26.12. 2012, година

ПОТВРДА

за положен стручен испит за стекнување на
статус експерт за стратегиска оцена на животната средина

СТОЈАНОВСКИ Душан ЕМИЛ дипломиран инженер по заштита на животната средина од Скопје, роден на 01.03.1975 година во Скопје, Република Македонија, на ден 28.12.2010 година го положи стручниот испит за стекнување на професионално знаење за стратегиска оцена на животната средина, пред Комисијата за полагање на стручен испит за стратегиска оцена на животна средина, при Министерството за животна средина и просторно планирање, и се стекна со статус на експерт за стратегиска оцена на животната средина и ги исполнува условите утврдени во член 68 од Законот за животна средина, со тоа се стекнува со право да биде вклучен во Листата на експерти за стратегиска оцена на животната средина што ја води Министерството за животна средина и просторно планирање на Република Македонија.

Оваа потврда се издава врз основа на член 68 од Законот за животна средина („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/05; 81/05; 24/07; 159/08; 83/09; 48/10, 124/10; 51/11 и 123/12).

Министерство за животна средина и
просторно планирање

Министер,
М-р Abdilaqim Adem

Комисија за полагање на стручен испит за
стратегиска оцена на животната средина

Претседател,
М-р Јадранка Иванова

Република Македонија
Министерство за животна средина
и просторно планирање

Архивски бр. 07-23/21

Дата: 14.01.2011

Република Македонија
Министерство за
животна средина
и просторно планирање

Бул. "Гоце Делчев" бб
1000 Скопје,
Република Македонија
Тел. (02) 3251 400
Факс (02) 3220 165
Е-пошта: infoeko@moepp.gov.mk
Сайт: www.moepp.gov.mk

П О Т В Р Д А

Се потврдува дека АВРАМОВСКИ Методиа ЉУПЧО дипломиран економист од Скопје, роден на 01.03.1953 година, во Скопје, Република Македонија, на ден 30.12.2010 година го положи стручниот испит за стекнување на професионално знаење за стратегиска оцена на животната средина, пред Комисијата за полагање на стручен испит за стратегиска оцена на животна средина, при Министерството за животна средина и просторно планирање и се стекна со статус на експерт за стратегиска оцена на животната средина и ги исполнува условите утврдени во член 68 од Законот за животна средина за да биде вклучен во Листата на експерти за стратегиска оцена на животната средина што ја води Министерството за животна средина и просторно планирање на Република Македонија.

Оваа потврда се издава привремено за да му служи на споменатото лице, додека да се подготвува потврдата за положен стручен испит за експерт за стратегиска оцена на животната средина која се издава согласно членот 68 од Законот за животна средина („Службен весник на Република Македонија“ бр.53/05; 81/05; 24/07; 159/08; 83/09; 48/10 и 124/10).

Комисија за полагање на стручен испит за
стратегиска оцена на животната средина

Претседател,
М-р Јадранка Иванова

Број: 0805-50/150020190000837
Датум и време: 3.1.2019 г. 14:21:24

Дигитално потпишан од: Sistem za e-potvrdi
Централен Регистар на Република Македонија
Датум и час на потпишување: 03.01.2019 во 14:21:30
Издавач на сертификатот: KibsTrust Qualified Certificate
Services
Сертификатот е валиден до: 01.05.2021
Документот е дигитално потпишан и е правно валиден

/Електронски издаден документ/

ТЕКОВНА СОСТОЈБА

ПОДАТОЦИ ЗА СУБЈЕКТОТ	
ЕМБС:	6068448
Целосен назив:	Консултантско друштво ЕНВИРО РЕСУРСИ ДОО Скопје
Кратко име:	ЕНВИРО РЕСУРСИ ДОО Скопје
Седиште:	ЛОНДОНСКА бр.19 ТЦ-Тафталиџе/с3 лок1и2 СКОПЈЕ - КАРПОШ,
Вид на субјект на упис:	ДОО
Датум на основање:	27.1.2006 г.
Деловен статус:	Активен
*Вид на сопственост:	Приватна
ЕДБ:	4030006576746
Потекло на капиталот:	Домашен
Големина на субјектот:	микро
Организационен облик:	05.3 - друштво со ограничена одговорност
Надлежен регистар:	Трговски Регистар

ОСНОВНА ГЛАВНИНА	
Паричен влог MKD:	0,00
Непаричен влог MKD:	419.900,00
Уплатен дел MKD:	419.900,00
Вкупно основна главнина MKD:	419.900,00

СОПСТВЕНИЦИ	
ЕМБГ/ЕМБС:	0103975450043
Име и презиме/Назив:	ЕМИЛ СТОЈАНОВСКИ
Адреса:	БУЛ.КОЧО РАЦИН бр.10/44 СКОПЈЕ, ЦЕНТАР
Тип на сопственик:	Содружник
Паричен влог MKD:	0,00
Непаричен влог MKD:	205.800,00
Уплатен дел MKD:	205.800,00
Вкупен влог MKD:	205.800,00
ЕМБГ/ЕМБС:	5976111
Име и презиме/Назив:	Друштво за трговија и услуги ГЛОБАЛ ПРОЕКТ МЕНАџМЕНТ КОНСАЛТИНГ ДООЕЛ Скопје
Адреса:	ВЕЉКО ВЛАХОВИЌ бр.22А-1/3 СКОПЈЕ - ЦЕНТАР, ЦЕНТАР
Тип на сопственик:	Основач/сопственик
Паричен влог MKD:	0,00
Непаричен влог MKD:	214.100,00
Уплатен дел MKD:	214.100,00
Вкупен влог MKD:	214.100,00

ДЕЈНОСТИ	
Приоритетна дејност/ Главна приходна шифра:	74.90 - Останати стручни, научни и технички дејности, неспомнати на друго место
ОПШТА КЛАУЗУЛА ЗА БИЗНИС	
Евидентирани се дејности во надворешниот промет	
Други дејности:	Надворешна трговија со прехранбени производи и непрехранбени производи Изведување на градежни работи во странство Посредување и застапување во меѓународниот промет на стоки и услуги Консигнациона продажба Реекспорт Деловни и менаџмент консултантски активности во меѓународниот промет

ОВЛАСТУВАЊА	
Управител	
ЕМБГ:	0103975450043
Име и презиме:	ЕМИЛ СТОЈАНОВСКИ
Адреса:	БУЛЕВАР КОЧО РАЦИН бр.10/44 СКОПЈЕ, ЦЕНТАР
Овластувања:	Управител - Дипломиран инженер по заштита на животна средина

Тип на овластување:	Неограничени овластувања во внатрешниот и надворешниот промет
Ограничувања:	*
Овластено лице:	Управител

ДОПОЛНИТЕЛНИ ИНФОРМАЦИИ	
КОНТАКТ	
E-mail:	contact@enviroresources.com.mk

Напомена:

Во тековната состојба прикажани се само оние податоци за кои има запишана вредност.

*Видот на сопственоста се определува врз основа на својството на основачот/содружникот /сопственикот и служи исклучиво за статистички цели на Државниот завод за статистика на Република Македонија

Правна поука: Против овој реален акт може да се изјави приговор до Централниот регистар на Република Македонија во рок од 8 дена од денот на приемот.

Содржина:

	Вовед	11
1.	Цели на Планскиот документ	13
1.1	Цели на заштита на животната средина	15
1.2	Специфични цели на Стратегиската оценка	18
1.3	Употребена методологија	20
1.4	Законодавна рамка	21
1.5	Институционална рамка	23
1.6	Содржина на Извештајот за Стратегиска оценка на животната средина	25
1.7	Резиме	26
2.	Преглед на планскиот документ	27
2.1	Основи на Планскиот документ	27
2.2	Плански опфат	28
2.2.1	Географска и геодетска местоположба	28
2.2.2	Намена на употреба на земјиштето	29
3.	Краток опис и образложение на планските решенија за изградба на комунална и сообраќајна инфраструктура..... Карактеристики на просторот и сегашна состојба со животната средина	31
4.	Карактеристики на просторот	32
4.1	Природно географски карактеристики	32
4.1.1	Геолошки карактеристики	33
4.1.2	Хидротехничка структура	33
4.1.3	Климатски и микроклиматски услови на регионот.....	34
4.1.4	Население	35
4.1.5	Стопанство	35
4.1.6	Комунална инфраструктура	36
4.1.7	Културно-историско наследство	36
4.2	Опис на сегашната состојба со животна средина во планскиот опфат	36
4.3	Сегашна состојба со животната средина во и околу планскиот опфат	43
5.	Состојба без имплементација на планскиот документ	45
6.	Алтернативи и чинители за избор на алтернатива	46
7.	Претпоставени влијанија врз медиумите на животната средина	49
8.	Мерки за заштита, намалување и неутрализирање на значајните влијанија врз животната средина од имплементација на планскиот документ	56
9.	План на мерки за мониторинг на животната средина	67
10.	Нетехничко резиме	69
11.	Прилози	77

Додаток	79
Користена литература	82

Вовед

Како континуитет во планирањето на просторот, општина Ѓорче Петров има превземени активности за урбанистичко планско уредување и на просторот од руралното подрачје.

Се јавува потреба од изработка на УПВНМ со чие донесување ќе се овозможи и изработка на Архитектонско-урбанистички планови, кој ќе одговараат на реалната состојба и топографијата на теренот, со што ќе претставуваат функционален и економски издржани плански документи.

Предвидените активности треба да се реализираат на краток до среден рок. Реализацијата ќе зависи од можностите за обезбедување на неопходните финансиски средства. За реализација на активностите најодговорни ќе бидат општинските власти, со помош на надлежните министерства.

Со самото реализирање на оваа планска задача се добиваат податоци за почвата, воздухот, водата, климатските фактори, населението, здравјето на луѓето, материјалните добра и др. и се создаваат услови за изнаоѓање на причините врз основа на која се одбираат алтернативите и се предвидуваат мерки за заштита и намалување на влијанијата. Со идентификацијата на можните проблеми треба да се рационализираат трошоците и да се направи најсоодветен избор на мерките за заштита на животната средина. Резултатот од учеството на јавноста треба да се земе што е можно повеќе.

При определување на обемот и деталноста на информациите во Извештајот за животна средина, локалната самоуправа на општина Ѓорче Петров е должна да побара мислење од органите кои се засегнати од планскиот документ. Исто така, според Архуската Конвенција и Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Сл. Весник на РМ” бр. 147/08 и 45/11) член 8, општината е должна да го вклучи учеството на јавноста преку:

- ќе треба да се утврди динамиката и роковите што ќе бидат реални за ефикасно учество на засегнатата јавност;
- нацрт-правилата ќе треба да бидат јавно расположливи, и
- на јавноста ќе треба да и се овозможи да даде коментар.

Министерството за животна средина и просторно планирање јасно ги дефинира основните, а со време и остварливите цели и правци на развојот, особено во поглед на неопходните квалитативни структурни промени и за нив релевантни и адаптивни решенија и опции. Непосредната поврзаност и меѓусебната условеност помеѓу планскиот опфат и влијанието на животната средина наметнува едновремен, интегрален третман на просторот и дефинирање на долгорочна стратегија за уредување, опремување и користење на просторот и ефикасна заштита на животната средина, природата и културно-историското наследство во регионот.

Посебно внимание е посветено на карактеристиките на користење на земјиштето. Правната и административна рамка, која ги опфаќа основните закони, стратешки планови и стандарди на животната средина, како и

процедурите за Стратегиската оцена на животна средина обработени се во посебно поглавје од овој Извештај.

Анализата на алтернативите кои се опфатени со овој Извештај укажува на потребата од неминовно спроведување на Стратегиската оцена на влијанието врз животната средина во процесот на планирање заради правилна и поефикасна избрана алтернатива. Очекуваните резултати врз животната средина, препораките и мерките за намалување на влијанијата, како и планот за мониторинг се прикажани и објаснети во посебни сегменти од овој Извештај.

1. Цели на Планскиот документ

Урбанизацијата и просторното планирање несомнено се од фундаментална важност за рационално користење и хуманизација на просторот на подрачјето на град Скопје.

За предметниот простор досега не било изготвена никаква урбанистичка документација и е надвор од планскиот опфат на постојна урбанистичка документација за територијата на општина Ѓорче Петров. Границите на плански опфат се дефинирани согласно Одлука на Совет на општина Ѓорче Петров бр. 07-3760/5 од 05.12.2013 година, а уточнета согласно ажурираната геодетска подлога изработена од ГЕОПРИМ ИНЖЕНЕРИНГ ДОО Скопје.

За предметниот Урбанистичкиот план вон населено место Веле Поле изработени се Услови за планирање на просторот за изработка на Урбанистичкиот план вон населено место Веле Поле, општина Ѓорче Петров, кои произлегуваат од Просторниот план на Република Македонија, изработени од Агенцијата за планирање на просторот на Република Македонија со тех. бр. 05214, и. бр. 15-1783/8 од 16.12. 2014 година.

Според УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров кој опфаќа 255,62 ха, на предметниот простор има предвидено намена:

- А - Домување;
- Б - Комерцијални и деловни намени;
- В - Јавни институции;
- Д - Зеленило и рекреација;
- Е - Инфраструктура.

Со оглед на изменетите општествено-политичките услови, како и самата урбанистичка регулатива, Законот за просторно и урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18 и 168/18), Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18) и Правилникот за поблиска содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15) се наложува ревизија на овој и слични на него планови со цел да се остворат реални услови за развој. Во спротивно, ваквите планови во денешно време претставуваат пречки за развојот на одреден плански опфат.

Основни причини заради кои се пристапува кон изготвување на овој УПВНМ се:

- преиспитување на актуелните развојни потреби на градот и општината и вградување на современи урбанистички и планерски принципи;
- усогласување на планските решенија и поставки со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18 и 168/18) и други релевантни закони и подзаконски акти;
- поставување на стратешки цели на долгорочен развој во согласност со новата општествено-економска конфигурација и потребите.

Од анализата на постојната состојба произлегуваат следните заклучоци:

- Просторот е градежно неизграден кое треба програмски да се осмисли и испланира за реалните потреби на самата општина и неговото опкружување;
- Сообраќајно планскиот опфат е додефиниран согласно категоризацијата;
- За просторот потребно е да се постигне повисок стандард во однос на:
  - површини;
  - квалитет на градба;
  - поголеми естетски вредности;
  - соодветни инсталации;
  - обезбедување на сите сообраќајни услови за проточност и безбедност на сообраќајот и комплексно решавање на сообраќајот во мирување;
  - поврзување со сите градски инфраструктурни системи, како и можност од реализација на нови системи.

Предметниот локалитет има цел да се создадат услови за предвидување на содржини кои ќе го дополнат просторот согласно потребите на корисниците на просторот и новите согледувања во поглед на функцијата на овој простор како интегрален дел на градскиот простор.

Врз основа на анализа за бројот, структурата, темпото на растежот, критериумите за разместување и подвижноста на населението, треба да се покаже просторно-временската компонента на остварување на идната организација и уредување преку демографскиот аспект.

Демографските проекции кои на планирањето му даваат нова димензија, покажуваат или треба да покажат, како во иднина ќе се формира населението, неговиот работен контингент (работна сила) и домаќинствата и како треба да придонесат кон сестрано согледување на идната состојба на населението како произведен дел, потрошувач и управувач-креатор.

Тргнувајќи од определбата дека популациската политика преку систем на мерки и активности треба да влијае врз природниот прираст, се оценува дека за обезбедување на плански развој и излез од состојбата на неразвиеност се наметнува водењето активна популациска политика во согласност со можностите на социо-економски развој на Републиката. Во овие рамки треба да се води единствена популациска политика со диференциран пристап и мерки по одделни подрачја, со цел да се постигне оптимализација во користењето на просторот и ресурсите, хуманизација на условите за семејниот и општествениот живот на населението, намалување на миграциите, како и создавање на услови за порамномерен регионален развој на Републиката.

Према заклучокот од анализата на постојната состојба, потребите, поставките, насоките и можностите за просторен развој треба да се движат во насока на:

- рационално искористување на градежното земјиште;

- просторно разместување на новите капацитети на постојното неизградено земјиште, со посебно водење на сметка на поставување на зоните за здравство, работа, рекреација и др.;
- дефинирање на оптимално решение на примарната сообраќајна мрежа;
- оптимално димензионирање на комуналната инфраструктура.

Главна цел на Урбанистичкиот план за вон населено место Веле Поле општина Ѓорче Петров е уредување и организирање на просторот преку:

- заштита на јавниот интерес и сопственичкото право,
- хармонизација на просторот,
- рационално користење на земјиштето,
- зголемување вредноста на земјиштето, недвижностите и другите вредни содржини во просторот,
- максимално вклопување на инфраструктурата и објектите со теренот,
- оформување препознатлива архитектонско-урбана целина,
- почитување и заштита на правото на човекот на работа,
- почитување и надградување на пејсажните вредности,
- оформување културен пејсаж,
- почитување и валоризација на културното и градителското наследство,
- подигнување хуманоста во просторот и непречено движење на лицата со инвалидитет,
- вградување на мерки за заштита на културното, природното наследство, животната средина и др.,
- почитување законски прописи, стандарди и нормативи во планирањето,
- предвидување мерки за заштита и спасување.

УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, со доследна примена на актуелната законска и подзаконска регулатива, треба да предложи развој што ќе овозможи подобар степен на искористеност на градежното земјиште и можност за планирање на просторот (организација, уредување и изградба на објекти).

Реализацијата на планските решенија овозможува остварување на бенефити и придобивки во повеќе домени од социо-економскиот и урбан развој на Градот поставен врз стандардите на одржлив развој.

Со урбанистичките плански решенија, исто така се обезбедуваат и придобивки кои не може квантитативно да се вреднуваат, но кои се квалитативно препознатливи во економската анализа и имаат значаен придонес во целосната економска валоризација.

1.1 Цели на заштита на животната средина

Заштитата на животната средина подразбира множество на различни постапки и мерки кои го спречуваат загрозувањето на животната средина. Под заштита на животната средина се подразбира не само заштита на човекот туку и заштита на билната вегетација и животинскиот свет. Целите на заштитата на животната средина се заштита на здравјето на луѓето, квалитетот на екосистемите, заштита на растителниот и животинскиот свет и

културни добра чиј творец е човекот, зачувување на рамнотежата и еколошката стабилност на природата, рационално и адекватно користење на природните ресурси.

Декларацијата за животната средина е донесена на Светската конференција на Обединетите држави во 1972 година. Стокхолмската конференција за човековата средина, одржана 1972 година ја разбудила свеста и го означила почетокот на еколошката ера и истовремено ја иницирала Париската конвенција на Претседатели на Држави и Влади на земјите од Европската економска заедница, одржана истата година. Во усвоената декларација како основна цел на еколошкиот развој се наведува смалување на ризикот во поглед на условите на живот, подобрување на квалитетот на живеење и да се во остварување на овие цели посебно внимание обрати на заштитата на животната средина. Според тоа, Европското законодавство кое го има усвоено Советот на Европските економски заедници се нагласи гаранцијата на правото на секој граѓанин на чиста и здрава животна средина.

Во текот на 1992 година во сила стапи Базелската Конвенција, чија што цел е смалување на супстанциите одредени како опасен отпад. Во Мај 2004 година стапи во сила и Стокхолмската конвенција за перзистентни органски загадувачи, со кои ги дефинира 12 екстремно отровни органски загадувачи, барајќи нивна редукција или нивно целосно елиминирање.

Меѓународната правна заштита на животната средина се сведува во најголем дел на меѓународно - правна акција против загадувањето. Сепак, меѓународната регулатива во областа на животната средина сеуште не достигнала на ниво кој би овозможил мирен живот на сите живи суштества на нашата планета. Се донесуваат разни протоколи, конвенции, декларации и др.

Република Македонија, во рамките на евроинтеграциските процеси во животната средина има потпишано голем број на меѓународни конвенции, билатерални договори и протоколи и кои заедно со националните прописи ја сочинуваат правната рамка која го уредуваат управувањето со медиумите на животната средина. Во процесот на апроксимацијата на ЕУ законодавство од областа на животната средина преку транспонирање на ЕУ законодавството Република Македонија ги има донесено следните закони:

- Закон за животна средина („Сл. Весник на РМ” бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18);
- Закон за квалитет на амбиентниот воздух („Сл. Весник на РМ” бр. 67/04, 92/07, 35/10, 47/11, 100/12, 163/13, 10/15 и 146/15);
- Закон за управување со отпадот („Сл. Весник на РМ” бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 192/15 и 39/16);
- Закон за управување и пакување и отпад од пакување („Сл. Весник на РМ” бр. 161/09, 17/11, 47/11, 136/11, 6/12, 39/12, 163/13, 146/15 и 39/16);
- Закон за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори („Сл. Весник на РМ” бр. 140/10, 47/11 и 148/11);

- Закон за електрична и електронска опрема и отпадна електрична и електронска опрема („Сл. Весник на РМ” бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11 и 6/12);
- Закон за заштита од бучавата во животната средина („Сл. Весник на РМ” бр. 79/07, 124/10, 47/11, 163/13 и 146/15);
- Закон за заштита на природата („Сл. Весник на РМ” бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 164/15, 63/16 и 113/18) и др.

Процесот на усогласување со законодавството на ЕУ и во сегашно време е во тек, посебно во техничките барања дадени во анексите на ЕУ Директивите. Листата на релевантни закони и дел од релевантни ЕУ Директиви и меѓународни договори се дадени во точката 11 од овој Извештај. Сите обврски што произлегуваат од овие законски и национални стратешки документи, беа анализирани и земени во предвид при дефинирање на основните цели за заштита на животната средина во планскиот опфат при изготвување на овој Извештај.

Како генерални цели утврдени по овие значајни основи се следните:

- Обезбедување на превентивни мерки на заштита на водните ресурси-подземните води од можните загадувачки емисии на материи од реализирање на планскиот опфат;
- Искористување на обновливите извори на енергија - како чиста енергија, преку имплементирање на концептот почиста средина;
- Воспоставување на перманентен мониторинг на квалитетот на водата, почвата и воздухот;
- Збогатување на шумскиот фонд преку засадување на појас од соодветни дрвни растенија;
- Сочувување на постојниот биодиверзитет и елиминирање на можните контаминации на истиот и негово исчезнување;
- Воспоставување на перманентна соработка во следењето на состојбите во областа на квалитетот на водата, почвата и другите медиуми во животната средина од страна на локалните и Републичките здравствени институции од аспект на сочувување на здравјето на населението;
- Вклучување на јавноста во процесот на мониторирање на состојбите и донесување на одлуки за медиумите во животната средина;
- Воспоставување на база на податоци за состојбата во секој медиум во животната средина по принципот движечка сила-притисок-состојба на животната средина-влијание-одговор на локално и регионално ниво.

Во овој процес се предлага поцелосно имплементирање на горе наведените цели преку реализирање систем на предлог мерки за заштита, одбегнување, намалување, неутрализирање или компензација на негативните влијанија од реализација на предвидените содржини согласно урбанистичкиот план. За таа цел во понатамошниот текст на содржината на овој документ се предлагаат:

- ⇒ Технички мерки кои треба да се превземат за време на спроведување на планот;

- ⇒ Препораки за подготвување, донесување и дополнување на плановите и програмите во рамките на спроведувањето на законските обврски во животната средина.

1.2 Специфични цели на Стратегиската оцена

Специфичните цели на Стратегиската оцена на животната средина се дефинирани согласно националната и меѓународна легислатива и се прикажани преку статусот на биолошка разновидност, населението, здравјето на луѓето, материјалните добра, културното наследство и пределот:

- Заштита на животната средина со имплементација на планскиот документ;
- Подобрување на економските услови и зголемување на животниот стандард;
- Правилно управување со просторот заради одржување на постојаното ниво на флора и фауна;
- Обезбедување на заштитни зелени појаси и формирање на хортикултурни насади од аспект на појава на бучава и вибрации;
- Подобрување на квалитетот на воздухот;
- Зачувување на квалитетот на водата;
- Интегрално управување со отпадот и негова селекција за зачувување на почвата, а со тоа и минимизирање на отпадот;
- Минимизирање на појавите од несреќи и хаварии;
- Зачувување на карактеристиките на пределот и животната средина.

Планскиот опфат е усогласен со:

- Просторен план на РМ, 2004;
- ЛЕАП за Горче Петров;
- Национална стратегија за одржлив развој, 2010-2030;
- Втор национален Еколошки Акционен План на РМ, 2006;
- Втор Национален извештај за климатски промени, 2008;
- Стратегија за управување со податоци за животната средина, 2005;
- Стратегија и акционен план за имплементација на Архуската конвенција, 2005.

Основа за изработка на планот е стратегијата за развој и наменската употреба на земјиштето утврдено со усвоениот Просторен план на Република Македонија, а ќе се изработи врз основа на методологијата која произлегува од одредбите утврдени со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18 и 168/18) и подзаконските акти што произлегуваат од истиот.

Просторен план на РМ

- Уважување на реалните фактори на развој;
- Превземање стимулативни мерки од страна на државните и други видови поддршка за програми на локалните заедници и стопанските актери;

- Воспоставување на пазарни принципи и формирање соодветна институционална рамка во која ќе можат да функционираат пазарните институции;
- Создавање на регионален диференциран амбиент за стопанисување со помош на соодветна политика.

ЛЕАП на Ойштина Ѓорче Петров
Стратешки цели

- Да се поттикне локалната заедница да превземе грижа за животната средина;
- Да се дефинираат природните ресурси на локално ниво во насока на долгорочна проекција за развој;
- Да се утврдат локалните приоритети во заштитата на животната средина;
- Да се зачува биолошката рамнотежа на екосистемите;
- Да се обезбедат услови за заштита, унапредување и зачувување на животната средина во насока на спроведување на принципот на одржлив развој на единиците на локалната самоуправа;
- Интегрирање на политиката за заштита на животната средина по вертикала и хоризонтала;
- Да се определат реални можности за реализација на поедини активности;
- Да се овозможи поврзување со слични програми на регионално и централно ниво како и координација со НЕАП.

Национален еколошки акционен план

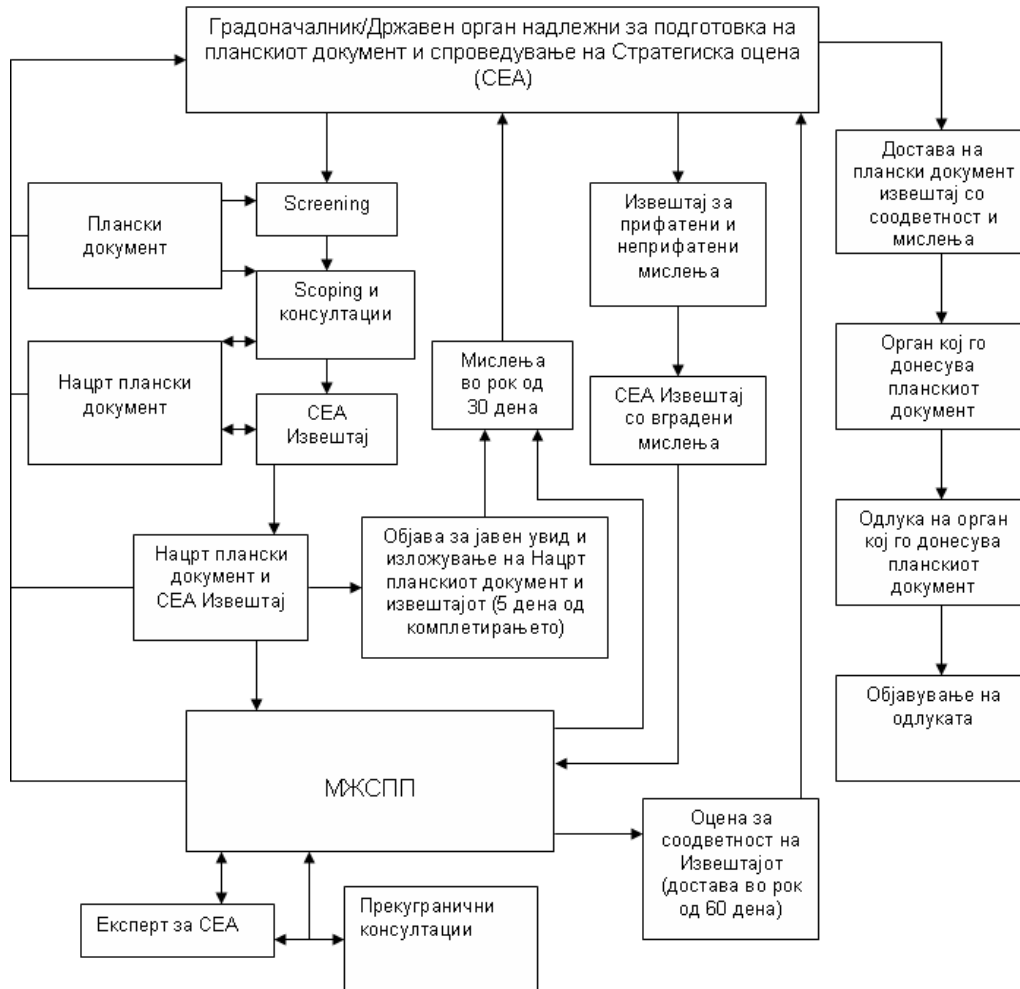
- Да се овозможи интегрирање на политиката за заштита на животна средина во останатите секторски политики;
- Да се поттикнат индустријата, давателите на услуги и другите субјекти во областа на животната средина кон поголема одговорност за заштитата на животната средина;
- Да се дадат насоки за еколошки одржлив пристап;
- Да се зголеми степенот на исполнување на обврските од регионалните и глобалните договори во областа на животната средина.

Генералниот урбанистички план е во согласност со Вториот Национален Еколошки Акционен План (НЕАП) според кој покрај проблемите со квалитетот на животната средина се утврдени мерки за надминување на тие проблеми, односно рационално користење и уредување на просторот и зачувување на природните богатства во согласност до концептот за одржлив развој.

1.3 Употребена Методологија

При подготовката на Извештајот за Стратегиска оцена се креираше методологија компатибилна на карактеристиките на просторот опфатен со планскиот документ, планската задача, достапните стратегии и документи.

Спроведување на постапка за оцена на влијанието на определени стратегии, планови и програми врз животната средина (СЕА)

Постапно се превзедоа следните чекори:

- Се направи првичен увид на сегашните состојби во животната средина во анализираниот плански опфат, неговата околина и пошироко;
- Подетално се проучија содржините што се предвидени да се лоцираат во планскиот опфат, урбанистичкиот проект, намената и категоријата на земјиштето;
- Се оствари средба со претставници на локалната самоуправа и се реализира разговор за целите на инвестиционите активности и содржини кои ќе бидат опфатени во просторот;

- Детално се разгледаа техничките решенија предвидени за реализација на проектната задача;
- Дефинирани се целите за заштита на животната средина утврдени во стратешките документи на локално, национално и меѓународно ниво;
- Согледување на можните негативни влијанија по животната средина од реализација на содржините предвидени со урбанистичкиот проект;
- Надминување на евентуалните влијанија по животната средина од реализација на содржините предвидени со урбанистичкиот проект;
- Надминување на евентуалните влијанија или нивно ублажување и за таа цел предлагање на превентивни и корективни мерки;
- Предлагање на систем на перманентен мониторинг на состојбите;
- Вклучување и запознавање на сите заинтересирани страни во процесот на изготвување на документот и утврдување на состојбите во животната средина со реализација на планот.

При изготвување на планскиот документ користена е стручна литература од оваа област, ЕУ Директивите, национални стратешки документи, релевантната законска регулатива, меѓународни договори, просторни и урбанистички плански документи, катастарски скици и други документи релевантни за изработка на документот.

1.4 Законодавна рамка

Извештајот за Стратегиска оцена на животната средина на УПВНМ Веле Поле, општина Горче Петров, е изработен согласно постојната законска регулатива во животната средина и природа во Република Македонија:

Закон за Животна средина

Закон за животна средина („Сл. Весник на РМ” бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18).

Стратегиска оцена на животната средина

1. Уредба за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето („Сл. Весник на РМ” бр. 114/07);
2. Уредба за содржината на извештајот за стратегиска оцена на животната средина („Сл. Весник на РМ” бр. 153/07);
3. Уредба за стратегиите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето („Сл. Весник на РМ” бр. 153/07 и 45/11);

4. Уредба за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Сл. Весник на РМ” бр. 147/08 и 45/11);
5. Правилник за формата, содржината и образецот на Одлуката за спроведување, односно неспроведување на стратегиска оцена и на формуларите за потребата од спроведување, односно неспроведување на стратегиска оцена („Сл. Весник на РМ” бр. 122/11).

Заштита на природата

Закон за заштита на природата („Сл. Весник на РМ” бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15, 63/16 и 113/18).

Закон за квалитет на амбиентниот воздух

Закон за квалитет на амбиентниот воздух („Сл. Весник на РМ” бр. 67/04, 92/07, 35/10, 47/11 и 100/12-пречистен текст, 10/15 и 146/15).

Закон за урбано зеленило („Сл. Весник на РМ” бр. 11/18).

Управување со отпадот

Закон за управување со отпадот („Сл. Весник на РМ” бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 192/15 и 39/16).

Заштита од бучава

Закон за заштита од бучава во животната средина („Сл. Весник на РМ” бр. 79/07, 124/10, 47/11, 163/13 и 146/15).

Закон за води („Сл. Весник на РМ” бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/2011, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15 и 52/16).

Национална стратегија за управување со отпад (2008-2020)

Национален план за управување со отпад (2009-2015)

Закон за заштита и спасување

Закон за заштита и спасување („Сл. Весник на РМ” бр. 36/04, 49/04, 86/08, 124/10, 18/11, 41/14 и 146/15).

Просторно планирање

Просторен план на Република Македонија („Сл. Весник на РМ” бр. 39/04).

Закон за просторно и урбанистичко планирање

Закон за просторно и урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18 и 168/18).

Правилник за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18).

Правилникот за поблиска содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистички планови („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15).

1.5 Институционална рамка

Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. Весник на РМ” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) ги дефинира следните надлежности на Министерството за животна средина и просторно планирање:

- следењето на состојбата на животната средина;
- заштитата на водите, почвата, флората, фауната, воздухот и озонската обвивка од загадување;
- заштитата од бучава, радијација, заштитата на биодиверзитетот, геодиверзитетот, националните паркови и заштитените области;
- реставрацијата на загадените делови од животната средина;
- предлагањето мерки за третман на цврст отпад;
- просторното планирање;
- просторниот информативен систем;
- надзорот од негова надлежност и
- врши и други работи утврдени со закон.

Законот за организација и работа на органите на државната управа во оваа насока на Министерството за животна средина и просторно планирање му дава клучна улога, во процесот на креирање на политиката за заштита на животната средина.

Одредени надлежности во управувањето со животната средина имаат и други органи на државната управа и локалната самоуправа како што се:

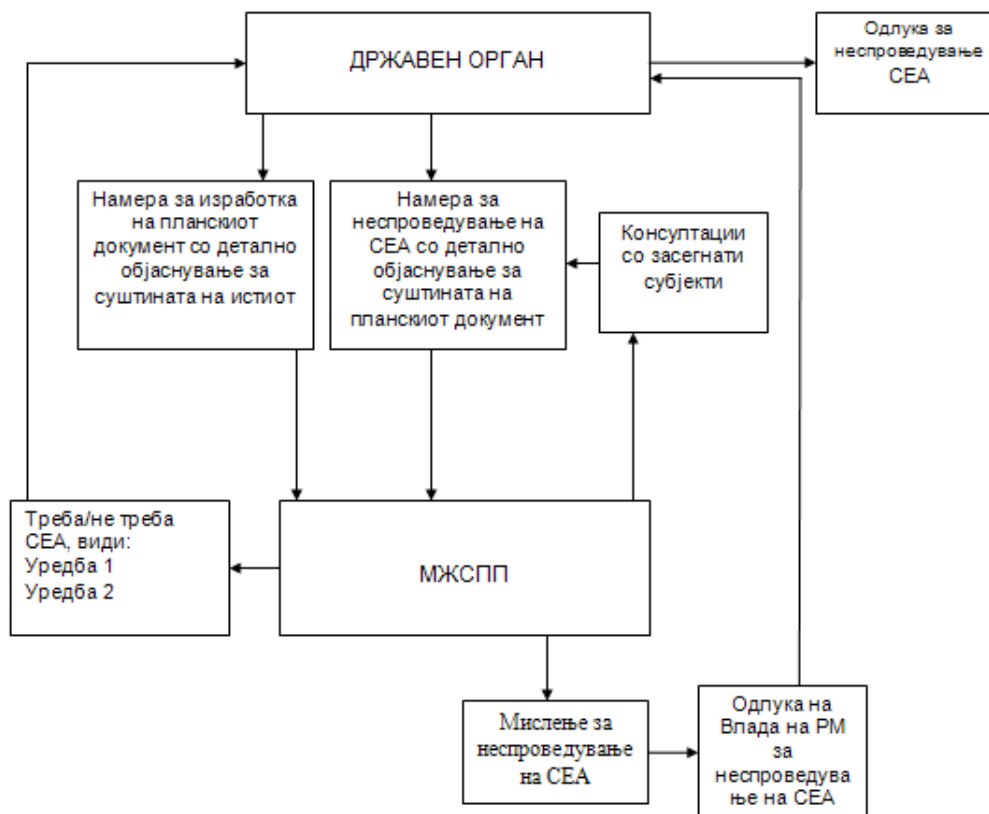
- Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство;
- Министерство за транспорт и врски;
- Институтот за јавно здравје;
- Министерство за здравство;
- Хидрометеоролошки Завод, и
- Единиците на локалната самоуправа.

Значајна улога во процесот на донесувањето на законите од областа на животната средина има и Собраниската комисија за транспорт врски и екологија.

Во процесот на Стратегиска оценка на животната средина, Министерството за животна средина и просторно планирање има одредени надлежности пропишани со Законот за животната средина, како што се:

- подготовка на решение во оние случаи во кои не се согласува со одлуката за спроведување, односно неспроведување на СОВЖС или со определениот обем на СОВЖС во одлуката;
- подготовка на решение за соодветноста на извештајот на СОВЖС за планскиот документ, и;
- воспоставување и ажурирање на листата на експерти за СОВЖС.

**Постапка за утврдување на неопходност од спроведување на
стратегиска оцена (СЕА) за плански документ кој го
подготвуваат државни органи (Screening)**

Органи на државната управа/единиците на локална самоуправа кои ги подготвуваат-усвојуваат планските документи согласно Законот за животната средина имаат обврска за:

- подготовка на извештајот за СОВЖС;
- објавување на информации за отпочнувањето на подготвувањето на планските документи и за учество на јавноста во процесот на консултации;
- објавување на информации за нацрт планскиот документ кој се подготвува и за предлог извештајот за СОВЖС;
- подготовка на извештајот од консултацијата со јавноста врз основа на добиените коментари и мислења од јавните консултации;
- комплетирање на извештајот за СОВЖС и на планските документи со добиени мислења и коментари, и
- мониторинг на влијанијата од имплементацијата на планскиот документ и во случај на негативни ефекти и информирање на МЖСПП.

Во овој процес Министерството за надворешни работи е одговорно за спроведување на прекугранични консултации за СОВЖС во однос на доставување на известување до соседната држава, која може да биде

засегната од подготовката на планскиот документ или кога Република Македонија може да биде засегната од подготовка на плански документ во соседна држава.

1.6 Содржина на Извештајот за Стратегиска оцена на животната средина

Спроведувањето на Стратегиската оцена на животната средина е интерактивен процес кој треба да се спроведе паралелно со развојот на планот или програмата. Стратегиската оцена на животната средина е процес за да се осигура дека значителен ефект врз животната средина што произлегуваат од политики, планови и програми се идентификуваат, оценуваат и намалуваат. Важен инструмент за да им се помогне во постигнување на одржлив развој и креирање на политиката е Стратегиската оцена на животната средина. Посебни бенефиции во Стратегиската оцена вклучуваат:

- Поддршка на одржливиот развој;
- Да се подобрат доказите како добра основа за стратешките одлуки;
- Да се консултираат сите засегнати страни во процесот на изготвување на документот и утврдување на состојбите во животната средина со реализација на планот;
- Да се насочат на други процеси, како што се влијанието врз животната средина на оценките врз одделни развојни проекти.

Стратегиската оцена следејќи ги одредбите за содржината на овој Извештај, ги обработува следните содржини:

- Карактеристики на животната средина во областите кои би биле значително засегнати;
- Проблеми од областите кои се од посебно значење за животната средина;
- Целите на заштита на животната средина, одредени на национално или меѓународно ниво, кои се релевантни за планскиот документ и начинот на кој овие цели и сите аспекти на животната средина се земени во предвид за време на нивните подготовки;
- Веројатните значајни влијанија врз животната средина во целина, вклучително и врз биодиверзитетот, населението, здравјето на луѓето, флората, фауната, водата, воздухот, почвата, климатските фактори, културното наследство, пејсажот и материјалните придобивки. Овие влијанија вклучуваат секундарни, краткорочни, долгорочни, трајни и привремено позитивни и негативни ефекти;
- Резиме/краток преглед на причините на алтернативите, опис за тоа како е направена проценката, вклучувајќи ги сите потешкотии (како што се техничките недостатоци) до кои се дошло при собирањето на потребните информации;
- Опис на предвидените мерки кои се однесуваат на мониторингот во согласност со законските обврски;

- Не-техничко резиме на информациите дадени во согласност со барањата наведени во претходните точки.

1.7 Резиме

Врз основа на спроведената Стратегиска оцена на животната средина за УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, органот е должен да ги следи ефектите врз животната средина и здравјето на луѓето со цел во раната фаза да се согледаат евентуалните негативни влијанија напоредно со изработката на планската документација пред да биде прифатлив за имплементација.

2.Преглед на Планскиот документ

2.1 Основи на Планскиот документ

УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, е изработен врз основа на методологијата, која произлегува од одредбите утврдени со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ“ бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18 и 168/18), Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ“ бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18) и Правилник за поблиската содржина, форма и начин на обработка на Генерален урбанистички план, Детален урбанистички план, Урбанистички план за село, Урбанистички план вон населено место и Регулациски план на Генерален урбанистички план, формата, содржината и начинот на обработка на урбанистичко-плански документации и архитектонско-урбанистичкиот проект и содржината, формата и начинот на обработка на Проектот за инфраструктура („Сл. Весник на РМ“ бр. 142/15).

При изработката на УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров треба да бидат почитувани сите податоци и информации добиени од органите на државната управа и другите субјекти од член 32 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ“ бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18 и 168/18).

Основни причини заради кои се пристапува кон изготвување на УПВНМ се:

- преиспитување на актуелните развојни потреби на градот и вградување на современи урбанистички и планерски принципи;
- усогласување на планските решенија и поставки со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање и други релевантни закони и подзаконски акти;
- поставување на стратешки цели на долгорочен развој во согласност со новата општествено економска конфигурација и потребите на пазарното општество, како одговор на реалните потреби на стопанските и социјални побарувања.

Лоцирање и меѓусебна корелација на наменските содржини:

- граници на зони според намената на земјиштето;
- дефиниција на наменска употреба на површините, како и на општите и посебните услови за просторен развој, режим на градење и користење на градбите;
- просторна диспозиција на земјиштето за изградба на градби за кои со Закон е утврден јавен интерес;
- плански услови за детално планирање;
- се дава можност да се вклопат и меѓусебно дополнат различните наменски зони со почитување на нивните особености;
- елиминирање на нивното меѓусебно негативно влијание и поттикнување на нивно комбинирање во мешани наменски зони кога

станува збор за компатибилни, комплементарни и инкомпатибилни намени.

Организација на сообраќајната и комуналната инфраструктура:

- елементи за обликување на примарната сообраќајна мрежа со нивелманско решение;
- плански решенија на водовите и градбите на сите градски инфраструктури.

Ова планско решение овозможува оформување на сообраќаен систем кој обезбедува безбедно, рационално и ефикасно движење на луѓето и добрата низ територијата на планот. Истото, овозможува рационален и ефикасен систем на комунална инфраструктура која го зголемува опфатот и го подига нивото на опслужување со системите на комуналната инфраструктура.

Квалитет на животната средина:

- стратешка проценка на влијанијата врз животната средина;
- мерки за заштита и спасување.

Планското решение овозможува квалитетна и безбедна животна средина преку контролата на процесите на деградација на природната и создадената средина како и со поттикнувањето на нејзиното унапредување.

Севкупното планско решение од сите аспекти овозможува потполна просторна интеграција, активно користење и вклучување на природните и културните наследени вредности во современите текови на животот.

2.2 Плански опфат

2.2.1 Географска и геодетска местоположба

Планскиот опфат кој е предмет на планската документација е дефиниран со следните граници:

Границата започнува од оската на обиколницата во КО Волково, оди кон северозапад по јужната граница на КП 2043/2 се до тромеѓето на КП2043/2, 2054 и 2055, од тука скршнува кон југозапад по западната граница на КП2054 и 2056/2 се до границата со КО Кучково, продолжува кон југозапад по југоисточната граница на КП3421/2, 3413/1, 3413/2 се до тромеѓето на КП3428, 3438/2 и 3440, скршнува кон северозапад по северната граница на КП3440 се до првата прекршна точка, од тука врти кон југозапад, ја сече КП3440 и оди се до КП3397/1, од тука продолжува кон југ по источната и јужната граница на КП3397/1 се до тромеѓето на КП3397/1, 3611/1 и 3612/1, оди кон север по западната граница на КП3612/1, потоа скршнува кон запад по југозападната граница на КП 3397/3 и КП3397/1 ја сече КП4519 (пат) се до тромеѓето на КП4519, 3634 и 3633, врти кон запад по северната граница на КП3633 се до тромеѓето на КП3633, 3634 и 4490 (поток), скршнува кон југ по источната граница на КП4490 (поток) се до тромеѓето на КП4490, 3621 и 3618, од тука врти кон запад по јужните граници на КП 3673, 3672 и 3666 се до четворомеѓето на КП 3666, 3665, 3667 и 3663, врти кон југ по источните граници на КП3663 и 3662 се до тромеѓето на КП3662, 3658/1 и 3905 (пат), врти кон запад по јужната граница на КП3662 се до КП3905 (пат) кој

истовремено е и граница со општина Сарај. Потоа, по општинската граница се спушта кон југ се до границата меѓу КП4085 и 4145, продолжува кон југ по источните граници на КП4145, 4144, 4143, 4142, 4140, 4139, 4137, 4135, 4127, 4128/2 продолжува кон југ по западните граници на КП 1920, КО Кучково, се до тромеѓето на КП1920, 1874 и 1878, врти кон југозапад по северните граници на КП1878, 1921, 1922, 1923, 1928, 1929 и 1933 ср до 1932 и излегува на границата со општина Сарај, скршнува кон југоисток и по општинската граница се спушта се до оската на северната обиколница. Од тука се движи кон север по оската на обиколницата се до почетната точка во КО Волково.

Во рамки на овие граници планскиот опфат изнесува П= 255,62 ха.

2.2.2 Намена на употреба на земјиштето

Со предметниот УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров се предвидуваат следните намени:

- А - Домување како група на класи на намена од која ќе произлезат и основните класи во согласност со одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18);
- Б - Комерцијални и деловни намени, како група на класи на намена од која ќе произлезат и основните класи во согласност со одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18);
- В - Јавни институции, како група на класи на намена од која ќе произлезат и основните класи на намена а во согласност со одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18);
- Д - Зеленило и рекреација, како група на класи на намена од која ќе произлезат и основните класи во согласност со одредбите од

Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18);

- Е - Инфраструктура, како група на класи на намена од која ќе произлезат и основните класи на намена а во согласност со одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18).

Во согласност со одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање се планираат и компатибилни класи на намени на основните класи на наменски употреби на земјиштето и градбите.

3. Краток опис и образложение на планските решенија за изградба на комунална и сообраќајна инфраструктура

Покрај основната намена на градбите со изработката на УПВНМ Веле Поле, општина Горче Петров, потребно е да се планира и соодветна сообраќајна и комунална инфраструктура и супраструктура. Планираната сообраќајна мрежа ќе се надврзе на уличната мрежа од соседните опфати - УПВНМ Клучка стопански двор и УПС Волково. При изработка на планското решение ќе се има во предвид заштитната зона на Автопатот обиколницата, ќе се предвиди зона на поврзување на УПВНМ Веле Поле со северната обиколница на град Скопје која треба да се реши во посебна процедура со изработка на инфраструктурен проект кој не е предмет на УПВНМ, во се согласно одредбите на Член 39 од Законот за јавни патишта („Сл. Весник на РМ” бр. 84/08, 52/09, 114/09, 124/10, 23/11, 53/11, 44/12, 168/12, 163/13, 187/13, 39/14, 42/14, 166/14, 44/15, 116/15, 150/15, 31/16, 71/16 и 163/16).

Сообраќајното поврзување на планскиот опфат со поширокиот регион е преку Автопатот обиколница А2 и преку примарната сообраќајна мрежа на Град Скопје.

Водовите за снабдување со електрична енергија, водоводната мрежа, фекалната и атмосферската канализација, телефонијата, топловодот и гасоводот треба ќе се планираат подземно во јасно дефинирани инфраструктурни коридори.

Во разработката на урбанистичко планската документација ќе се предвиди подложување на соодветен третман на санитарните и атмосферските води пред да тие бидат испуштени во реципиентот.

4. Карактеристики на просторот и сегашна состојба со животната средина

4.1 Карактеристики на просторот

Општина Ѓорче Петров е една од десетте општини на градот Скопје, оддалечена околу 6 км од центарот на градот, на северо-западната страна во Скопската котлина, помеѓу реките Вардар, Треска и Лепенец. Заземајќи ја левата страна на р. Вардар и просторот од сливот на р. Лепенец, територијата на општината се протега по должината на граничната линија со Р. Србија и Црна Гора.

Согласно член 4, став 7 од Законот за Град Скопје, границата на општина Ѓорче Петров започнува од крстосницата на автопатот Скопје - Тетово (пред мостот на реката Вардар) и се движи низводно по реката Вардар до мостот на проектираната улица Циборовски (1249), свртува по улицата Циборовски до крстосницата со улицата Ѓорче Петров, свртува на исток по улица Пролетерска (1462) до крстосницата со проектираната улица Ацо Шопов и по неа излегува на реката Лепенец, свртува спротиводно по течението на реката Лепенец и продолжува по надворешните граници на катастарските општини КО Ново Село, КО Волково, КО Орман, КО Никиштани, КО Грачани, КО Кучково и КО Оризари до крстосницата на автопатот Скопје - Тетово (пред мостот на реката Вардар).

4.1.1 Природно - географски карактеристики

Општина Ѓорче Петров се протега на површина од 67 км², а се наоѓа на надморска височина од мин 260 м и мах 720 м. Карактеристична е скопската клима со високи летни температури, а многу ниски зимски температури што е карактеристика на континенталната клима. Бидејќи се наоѓа во котлина по течението на р. Вардар за зимскиот период карактеристични се долги денови со магла, но за разлика од Скопје поради движењето на ветровите помеѓу реките Вардар и Лепенец, маглите не се многу густе и пократко се задржуваат.

Од регионално геолошки аспект општината се наоѓа во Вардарската геотектонска зона, односно во Скопскиот басен. Вардарската зона се манифестира со современи тектонски активности, основено во рамките на Скопската котлина која е спуштена во однос на Скопска Црна Гора, Водно и Жеден формирана за време на младите терциерни движења.

Современиот рељеф е последица на геоогзогените фактори кои оставиле длабоки трагови при моделирањето еродебилните карпи од основните карпести маси и неогените седименти со што се создадени таложења на разновидни квартетни творевини.

Во атарот на општината застапени се следните геолошки серии: Алувијални седименти и седименти на прва речна тераса (Ал, т1), Делувајални седименти (д), Проливијални седименти (Пр), Миоценски

седименти (М3), Карбонатна серија на флиш (К2,3), Масовни варовници (К1,2), Бiotит-мусковитни шкрилци (Сбм), Травертин (и).

4.1.2 Геолошки карактеристики

Од регионален геолошки аспект општината се наоѓа во Вардарската геотектонска зона, односно во Скопскиот басен. Вардарската зона се манифестира со современи тектонски активности, особено во рамките на Скопската котлина која е спуштена во однос на Скопска Црна Гора, Водно и Жеден, формирана за време на младите терциерни движења.

Современиот рељеф е последица на геоогзогените фактори кои оставиле длабоки трагови при моделирањето еродебилните карпи од основните карпести маси и неогените седименти со што се создадени таложења на разновидни квартетни творевини.

Во атарот на општината застапени се следните геолошки серии: Алувијални седименти и седименти на прва речна тераса (Ал,т1), Делувијални седименти (д), Пролувијални седименти (Пр), Плиоценски седименти (Пл), Миоценски седименти (М3), Карбонатна серија на флиш (К2 2,3), Масовни варовници (К1,2), Бiotит-мусковитски шкрилци (Сбм), Травертин (и).

4.1.3 Хидротехничка структура

Скопската котлина располага со добри хидролошки услови, со површинско и подземно водно богатство. Мал е бројот на површински извори. Најзначаен е изворот Рашче, кој се наоѓа надвор од подрачјето на град Скопје. Постојат и извори на минерална вода како: Катлановска бања, Кучково и Рашче.

Хидрографската мрежа е прилично развиена. Реката Вардар (извор од Вруток до вливот во Егејско Море - 410,5 км), е главен реципиент и во неа се влеваат реките Треска (130 км), Лепенец (65 км), Маркова река (29 км) и Пчиња (136,4 км).

Изворите се нерамномено распоредени. Подрачјето на Скопскиот регион располага со добри хидрографско-хидролошки особености. Расположливото водно богатство се манифестира со подземни и површински, односно проточни води. Алувијалните терени во рамничарските делови, особено околу поголемите водотоци, располагаат со големи резерви на подземна вода во вид на фреатска (бунарска) или артерска, односно вода под притисок. Длабочината на подземните води зависи од конфигурацијата на теренот и се движи од 2 - 18 м. Истата е во тесна врска со речниот водостој, односно го следи неговиот режим.

Според досегашните мерења, сите реки во Скопската котлина покажуваат лош до многу лош квалитет. Според категоризација на водотеците, езерата, акумулациите и подземните води, површинските води на пошироко подрачје на Скопје се распоредени во II и III категорија.

Пороите и ерозијата на почвата како хидрографски проблеми, се последица на геолошко-морфолошките и климатските особености на Скопскиот регион како и уништувањето на шумскиот покрив. На северните падини на планината Водно, низ градот Скопје, постојат неколку порои кои во западната и централната зона се регулирани со попречни и надолжни градби од типот на канали, прегради, прагови и појаси. Главните канали ја собираат водата од пороите и преку главниот одводен канал ја одведуваат до река Вардар. Во горните делови каналите се отворени, а во урбаниот дел тие главно се покриени со бетонски плочи. На територијата на општина Карпош, постои еден таков канал, кој е отворен и служи за собирање и одведување на атмосферските води во река Вардар.

Постојат и ризици од високи води затоа што зголемениот низводен проток на реката Вардар од река Треска и река Лепенец може да предизвика поплави, иако сите три слива се истовремено големи и примаат големи количества на вода.

Низ територијата на општина Горче Петров тече реката Вардар која е најголема река на територија на Република Македонија (вкупна должина 388 км).

Дел од површината на планскиот опфат на повеќенаменскиот комплекс, на јужната страна, навлегува во третата заштитна зона. Врз основа на Одлука за утврдување на границите на заштитните зони на бунарското подрачје Нерези - Лепенец и дефинираниот режим на заштита:

Во третата заштитна зона се забранува:

- Експлоатација на шљунак, песок, камен и користење на земјиштето на начин и обем со кој се загрозуваат природните вредности, квалитетот, квантитетот и режимот на површинските и подземните води;
- Директно испуштање на отпадни води во отворените водотеци;
- Депонирање и исфрлање на отпадни материи и смет надвор од организирани, обезбедени и контролирани депонии;
- Испуштање масла, киселини и други штетни, опасни и радиоактивни материи;
- Испуштање на отпадни води во отворени корита се дозволува после нивно пречистување спрема критериумите за водотеците од II класа на профилот на испуштањето.

4.1.4 Климатски и микроклиматски услови на регионот

Скопската котлина е под влијание на континенталната и медитеранската клима. Пониските рамнини од котлината имаат многу жешки и суви лета и умерено студени и влажни зими со појава на екстремни температури и ниски вредности на годишни врнежи (492 мм). Котлината е многу сончева - вкупното траење на сончевата светлина е 2.136 часа/годишно.

Скопје припаѓа на подрачје што е под влијание на континентално средоземна клима. Тука се судираат континенталната клима од север и медитеранската клима од југ. Основни карактеристики на ова подрачје се остри и влажни зими како и суви и жешки лета.

Просечна годишна температура изнесува 12°C, просечната годишна максимална температура 18,2°C, а минималната 6°C. Минималната забележана температура е -26°C. Максималната забележана температура е +42°C. Во Скопскиот регион сончевата енергија интензивно може да се користи од 15 февруари до 15 ноември, при што просечен број на сончеви часови во текот на годината изнесува 2178. Измерената просечна средна дневна вредност на енергија на сончевото зрачење на хоризонтална површина изнесува 4000 Wh/m².

Вкупните просечни годишни врнежи се движат околу 504 мм со максимум во ноември и мај. Сушниот период трае од јули до септември со честа појава на сушни периоди подолги од 60 дена. Просечен број на ведри денови во текот на годината има 86, облачни денови 184, а тмурни денови 95. Релативната влажност на воздухот изнесува 70%. Сезонските варијации во климата и појавата на инверзија го засилуваат загадувањето од индустриските емисии кои не секогаш се според стандардите, а за ова во голема мера придонесува и се поголемиот волумен на сообраќајот.

Во Скопската котлина најчести се струењата на ветерот од западниот и јужниот квадрант. Сепак, орографските карактеристики имаат најголемо влијание на правецот на ветерот.

4.1.5 Население

Според Пописот од 2002 година општината Ѓорче Петров има 41.634 жители, со 11.845 домаќинства и 13.896 станови. Природното движење на населението се презентира преку показатели на наталитетот, морталитетот, природниот прираст и виталниот индекс. Просечно природниот прираст на подрачјето изнесува 4,1 промил. Показатели за наталитетот и морталитетот, посебно за општината Ѓорче Петров нема.

Градскиот градежен реон брои 30.827 жители, додека населените места во руралниот дел опфаќаат 10.663 жители. Податоците добиени од Пописот 2002 година покажуваат стапката на работоспособното население (15-64 години) од 46%, меѓутоа стапката на невработеност на целна група на возраст од 15-24 години е многу поголема и изнесува 67%.

Просечен број на членови на семејство е 3,5. Нето станбена густина спрема последниот ГУП е 103 ж/ха за 1994 год., а планирана 104 ж/ха до 2020 година. Коефициентот на искористеност во 1994 година изнесува 0,22, а до 2020 година се планира да биде K=0,23.

4.1.6 Стопанство

Гледано од економски аспект, значителен придонес во зголемувањето на БДП на локално ниво, имаат и индустриските капацитети сместени во оваа општина и тоа со следниве субјекти:

- Градежништво: Карпош, Адинг, Бетон,
- Хемиска индустрија: Фармахем, Галафарм, Лафома, Техногас,
- Текстилна: Ажур, Даматекс, Тренд, Марди, Обнова, Кала,

- Прехрамбена индустрија: МИС Глобус, Пекара Специјал, Аквамин, Несто, Ивакрем,
- Метало-преработувачка: лимари, бравари, автомеханичари, автолимари.

4.1.7 Комунална инфраструктура

Во однос на инфраструктурата на ниво на општината, констатирани се следните состојби:

- Асфалтирана патна мрежа на 80% од територијата на општината
- Железничка мрежа со колосек за Косово и Кичево
- Телекомникациска мрежа со покриеност од 100%
- Радиодифузна мрежа 100%
- Кабловска мрежа 50%;
- Водоводна мрежа 70%
- Канализациона мрежа 60%
- Електро-енергетска мрежа 100%.

4.1.8 Културно-историско наследство

На подрачјето кое е предмет на анализа регистрирани се недвижни културни добра (Екпертен елаборат), согласно Услови за планирање на просторот за изработка на УПВНМ Веле Поле се среќаваат: Манастир Св. Ѓорѓи, Кучково.

Во Археолошката карта на Република Македонија, која ги проучува предисториските и историските слоеви на човечката егзистенција, од најстарите времиња до доцниот среден век, на анализираното подрачје, евидентирани се локалитети:

- КО Волково - Дубиче, некропола од железно време, се наоѓа на 500 м северно од селото, на левата страна од патот за селото Орман; Ливада, некропола од римско време, се наоѓа од десната страна на железничката пруга Орман-Волково; Уши, населба од римско време, се наоѓа на 2 км југозападно од селото; Црквиште, осамен наод од римско време, се наоѓа на околу 500 м од десниот брег на Лепенец;
- КО Кучково - нема;
- КО Оризари - нема.

4.2 Опис на сегашната состојба со животната средина во планскиот опфат

Основен предуслов за идентификација на проблемите со животната средина и поставување на стратешки цели за надминување и унапредување на истите е идентификацијата и оцената на сегашната состојба со медиуми на животната средина (воздух, вода, отпад, почва, биодиверзитет, бучава), како и со користењето на земјиштето и природните ресурси во општината.

Стратегиската оценка овозможува на кој начин и со каков интензитет целите на планскиот документ влијаат врз целите на СОЖС, со цел да се предвидат мерки за спречување, намалување или одбегнување на влијанијата и да се предложи план за мониторинг на индикаторите за секоја цел на СОЖС (точка 9).

Со оглед на тоа што во планираниот простор до сега не се вршени мерења, следења и истражувања на основните витални компоненти воздухот, водата, тлото, бучавата и тврдиот отпадок, пореметувањата во екосистемот во целост не можат да се откријат, а оценката за состојбите произлегува исклучиво од дејствувањето на човекот и неговите активности во овој простор.

Воздух

Согласно Директивите на Европската Унија, загадувањето е непосредно или посредно внесување, како резултат на човековите дејствија, на материји, вибрации, топлина или бучава во воздухот, водата или во почвата, кои што можат да бидат штетни по човековото здравје или по квалитетот на животната средина, од кои што може да произлезе штета по материјалниот имот или кои што ги нарушуваат или влијаат врз природните убавини и другите легитимни начини на користење на животната средина.

Квалитетот на воздухот е еден од поважните чинители на кои треба да се внимава при планирање на просторот заради спречување на деградација на истиот со имплементација на планскиот документ.

Поголема група на полутанти во амбиенталниот воздух се емитираат преку системот за одведување на отпадни гасови од сообраќајните средства како: CO, VOC (волатилни органски соединенија), NO₂, TSP (вкупни суспендирани честички), SO₂, CO₂, оловни соединенија. Тоа настанува преку согорување на фосилните горива во моторите и VOC емисиите заедно со испарување на горивата во сообраќајните средства.

Емисијата на CO, VOC и TPS се последица од некомплетно согорување на горивата, а исто така и како последица на променливата оптовареност и условите на возење. Тие зависат од начинот на возење, типот на моторот, големината и состојбата на моторот.

Високата внатрешна температура во моторите при согорување на горивото е причина за формирање на NO₂ емисијата и CO₂ и оловото се последица на присуството на сулфурни и/или оловни соединенија во моторните горива.

Интензивниот развој на сообраќајот, високофреквентните сообраќајници и другите сообраќајно прометни места, особено во критичните периоди на денот се висок потенцијален ризик, кој упатува на потребата од будно следење на состојбата што е предуслов за брзо реагирање во случај на влошување на состојбата.

За намалување на штетноста на издувните гасови, каде сообраќајот е најгуст, потребно е тој да биде организиран, односно да се одвива побрзо, без чести запирања на возилата, бидејќи во тој случај се зголемува

натрупувањето на јаглероден моноксид и други опасни состојки на издувните гасови.

Во овој контекст значајни мерки кои придонесуваат за надминување на проблемот со загадување на воздухот се:

- Изградба на широки улици кои овозможуваат брзо проветрување;
- Зголемување на површините со зелени насади и дрвореди;
- Подобрување на коефициентот помеѓу изградените и слободните површини;
- Подигање зелени појаси околу индустриските зони, производните капацитети, резервоарите за вода и др.

На загадувањата на воздухот многу влијае топографијата на теренот, висината на индустриските оацаи и атмосферските услови. Најкритично загадување е во услови на отсуство на хоризонтално и вертикално струење на воздухот, особено кога е истото проследено со температурни инверзии.

Состојбата на загаденост на воздухот укажуваат дека објектите кои го загадуваат воздухот се во константен пораст, така да за истите треба да се предвидат заштитни мерки:

- Користење на гас за затоплување;
- Објектите, уредите и постројките кои го загадуваат воздухот да располагаат со уреди за прочистување на издувните гасови;
- Емитирањето да се регулира со одредување на услови и режим на емитирање;
- Воспоставување на зони за санитарна заштита определни со закон;
- Воспоставување на мерна мрежа која би ги евидентирала поедините извори на загадување и перманентно би го прателе степенот на загаденост;
- Во просторите со пејсажни и амбиентални и други природни вредности да се избегнува лоцирање на објекти кои вршат загадување на воздухот.

Врз основа на согледаните состојби со загадување на воздухот може да се заклучи дека иако податоците со кои во моментот се располага не укажуваат на постоење опасност и ризик, сепак постои потреба од мониторинг на состојбата со загадување на воздухот за да навреме се сигнализира во случај на влошување, како и превентивна заштита.

Вода

Колку водите во одреден простор може да се сметаат за воден ресурс зависи од можноста за нивно искористување, односно од можноста за реализирање на водостопански решенија со кои водите ќе се искористат за покривање на потребите од вода за населението, земјоделството, индустријата и заштитата на живиот свет. Водата како ресурс ја има многу помалку од присутните води што треба да се има секогаш во предвид при планирањето за нејзино искористување.

За подмирување на потребите на вода најзначајни се површинските води, бидејќи тие се најраспространети, најблиски се до местата на човековата активност, обезбедуваат живот и развој на екосистемот.

Издашноста на подземните води зависи од климатските, морфолошките и хидрогеолошките карактеристики на просторот. Овие води поради посебниот квалитет се значајни и може да бидат корисни за покривање на потребите од вода.

Водоснабдување

Во урбаниот дел на општината водоснабдувањето се врши преку градскиот водоснабдителен систем, со кое управува јавно претпријатие на ниво на град Скопје (ЈП Водовод и канализација), а анализите покажуваат дена водата е безбедна за пиење. Во руралниот дел на општината водоснабдувањето се врши преку локални водоводи и други водоснабдителни објекти (бунари, каптирани извори, нортон пумпи и др.), кои не ги стопанисува претпријатие за водовод и во многу случаи не се врши дезинфекција на водата и истата многу често не е безбедна за пиење.

Процентот на приклученост на јавните водоводи во градските општини се движи од 82% до 100%. Што се однесува до руралните подрачја, процентот на приклучени домаќинства на јавни водоводи е мошне различен, од 10% до 100%. Процентот на население кое е опфатено со услугите на ЈП Водовод и канализација на ниво на општината е 96,80%.

Голем недостаток во однос на податоците е што не може да се претстават: количина на потрошена вода м³/годишно, количина на потрошена вода од индустрија м³/годишно, потрошувачка на вода м³/жител/ден, како и количина на вода за одржување на јавни зелени површини м³/годишно и загуби на вода во проценти (на ниво на општина).

Единствениот податок кој се однесува по сите наведени основи е просечна потрошувачка од 7.468.200 м³/годишно.

Потреби за вода за пиење

Потребата за вода за пиење, за градовите, изнесува 0.3-0.4 м³/жител/дневно, а во руралните области 0.2 м³/жител/дневно.

Комунални отпадни води

Градот Скопје има изградено посебен одводен систем за отпадни води (56%) и за атмосферски води (18%). Должината на колекторската мрежа изнесува 280,6 км, а на канализационата мрежа 1,239 км. Од вкупниот број на домаќинства, на ниво на Град Скопје 60% се поврзани на јавната канализација, 21% од домаќинствата имаат септички јами и 12% од домаќинствата ги испуштаат отпадните води неконтролирано. Не се врши мониторинг на отпадните води што ги испуштаат комуналните одводни системи. За управувањето со канализационите системи, одговорно е јавното претпријатие за водовод и канализација. Процентот на опфатено население со канализациона мрежа за отпадни води во Горче Петров изнесува 79,6%, а за атмосферски води 26,0%. Отпадните комунални води се испуштаат во реципиентот непречистени преку мрежата.

Застапеноста на септички јами е 20,4%. Во руралниот дел, кој се наоѓа по течението на реката Лепенец и во втората заштитна зона на бунарското

подрачје Нерези-Лепенец, се наоѓаат 2.793 домаќинства кои имаат септички јами. Бројот на септичките јами изнесува околу 6.000, кои имаат големо влијание на загадувањето на подземните води.

Потребно е реконструкција, проширување и изградба на нови канализациони системи, како и третман на комунални отпадните води (доизградба на колектор и пречистителна станица).

Индустриски отпадни води

Пречистителните станици за индустриска отпадна вода во РМ применуваат најчесто само механичко пречистување. Мал број од индустриските пречистителни станици поседуваат механичко и хемиско (или биолошко) пречистување. Некои од индустриските пречистителни станици не работат поради дефект, недостаток на резервни делови или превисоките трошоци кои се потребни за нивното одржување.

Состојбата во општината Горче Петров покажува дека не постојат пречистителни системи во индустриските објекти и отпадната вода непречистена се испушта во реципиентот преку канализациониот систем.

Потребен е третман на отпадните води (изградба на пречистителни системи) и контрола на квалитетот на индустриските отпадни води, согласно Б-интегрирани дозволи кои треба да ги издаде општината (Закон за животна средина).

Отпад

Складирањето, користењето, транспортот, депонирањето на опасниот отпад се потенцијален ризик, чие што надминување во секоја одделна сфера треба да се остварува организирано преку систем на мерки.

Комунален отпад претставува секаков вид на отпад што се продуцира од домаќинствата, јавните и економските установи и претпријатија и институциите на една урбана средина. Отпадот што се продуцира од индустријата, земјоделието и рударството, како и патогените остатоци од изумрени животни не спаѓаат во овој вид на отпад.

Во минатото, отпадот што го создавал човекот од задоволувањето на своите животни потреби бил во количини и облик што природата била способна сама да го разгради до облик на изворна материја, со што се воспоставила рамнотежа помеѓу човекот и неговата околина. Меѓутоа, во поново време на интензивен индустриско технолошки развој од една страна и демографската експлозија и преголема густина во населеност од друга, сведоци сме на суперпродукција на цврст отпад во количини и облик кој природата неможе самостојно да го разгради со што се нарушува рамнотежата помеѓу човекот и неговата животна околина. Цврстиот отпад се повеќе ги освојува земјените површини, ја загадува почвата, воздухот и површинските и подземните води. Отпадните материи кој настануваат од домаќинствата, населбите, индустријата и други објекти се одведуваат од епидемиолошки и естетски причини. Отпадните материи настануваат од човекот и се производ на неговите физиолошки функции на животните и растенијата. Има неколку поделби на отпадните материи тоа се:

- Животни активности на луѓето - комунален отпад;
- Отпад од рударско-металуршките и енергетски капацитети - техноген отпад;
- Отпад од индустријата (преработувачки капацитети) и капацитети на органска и неорганска технологија - индустриски отпад;
- Отпадот што се создава со изведување на градежни, индустриски, преработувачки и занаетчиски работи кои немаат својство на комунален цврст и технолошки отпад и тоа: градежен отпаден материјал, земја, згура, кал (инертна или нештетна), камења, керамички крш, санитарни уреди и сл. - градежен отпад;
- Отпад од здравствените установи - медицински отпад (посебен отпад);
- Радиоактивен отпад.

Према агрегатна состојба се делат на:

- Течни (фекалии на луѓе, од бањи, кујни, гаражи, индустриски отпадни води, атмосферски отпадни води);
- Цврсти (отпадоци од населбите и индустријата во тврда состојба, хартија, стакло, метал, порцелан, прашина, пепел). По состав, цврстите отпадоци се состојат од: состојки кои ферментираат (органски состојки кои брзо се распаѓаат: отпадоци од преработена и непреработена храна, коски, изумрени животни и сл); минерални состојки (органски и неоргански) кои се разградуваат многу споро: керамика, стакло, пластика и др.

Просечното производство на отпад на национално ниво е во опсегот од 250 до 315 кг на жител (податоците се врз основа на земени примероци и од комунални претпријатија).

Општината Ѓорче Петров опфаќа површина од 67 км² и според Пописот од 2002 година има вкупно 41.634 жители, од кои 31.027 живеат во градско подрачје, а 10.607 во руралните делови на општината. Вкупното производство на годишно ниво на комунален цврст отпад и друг неопасен отпад во општината изнесува околу 14.786 тони:

- Отпад генериран во урбано подрачје: 8.067 т/год.
- Отпад генериран во рурално подрачје: 1.674 т/год.
- Комунален отпад генериран во индустриски објекти: 2.950 т/год.
- Отпад генериран во комерцијални објекти: 1.900 т/год.
- Комунален отпад генериран во медицински установи: 195 т/год.

Процентот на население опфатено со организирано и редовно собирање на комуналниот отпад во општината се проценува на околу 70%, а го врши Јавното комунално претпријатие Комунална Хигиена - Скопје. Собирањето на цврстиот комунален отпад е подобро организирано во урбаните делови на општината. При тоа треба да се нагласи дека според анализите на ЈП Комунална Хигиена количините на комунален отпад што се генерираат на територијата на општината се значително помали.

За собирање на комуналниот отпад на подрачјето на општина Ѓорче Петров се користи една претоварна станица, лоцирана во индустриска зона Новоселски Пат, која го прифаќа комуналниот отпад од населбите Ѓорче Петров I и II и Новоселски Пат.

Според проценките, во Република Македонија на годишно ниво се создава околу 900 и 1.000 тони опасен медицински отпад, кој претставува околу 15% од вкупниот отпад создаден во здравствените институции. Во депонијата Дрисла постои инсенератор за болнички отпад и се проценува дека таму се спалува околу 35% од вкупното количество опасен болнички отпад. Несепарираниот опасен медицински отпад и останатиот болнички отпад се депонираат на депониите. Општина Ѓорче Петров не располага со податоци за количините на медицински опасен отпад. По реализираната анкета во рамки на овој проект може да се заклучи дека единствено поликлиниката Ѓорче Петров, Здравствен Дом Ѓорче Петров II и Геријатрискиот Завод го одделуваат медицинскиот од комуналниот отпад и имаат склучено договор со ЈП Комунална Хигиена за редовно подигање на истиот. Финалниот третман на собраниот медицински отпад е инсенерација на депонијата Дрисла. Лековите и другите фармацевтски препарати со поминат рок се враќаат на производителите или веледрогерите.

Растителен и животински свет

Не постојат прецизни податоци за бројност на животински и растителни видови. Според големината на територијата и разновидноста на хабитатите, проценка е дека има околу 200 рбетници и околу 1.000 видови растенија. Врз основа на податоците презентирани за град Скопје може да се направи груба проценка, но евидентна е потребата од идентификување на видовите и екосистемита на подрачјето на општина Ѓорче Петров.

Локални ендемити на територијата на општината не се регистрирани ниту кај животинскиот ниту кај растителниот свет.

Бучава

Проблемот на бучава на подрачјето на општина Ѓорче Петров досега не е анализиран и истражуван. Во овој регион изворите на создавање на бучава не се од таков вид да овој проблем во животната средина претставува значителна закана за здравјето на луѓето.

Бучавата произлегува од урбаните активности и тоа:

- Сообраќај;
- Производни и деловни процеси;
- Бучава од ентериерно потекло (стамбени згради, трговско деловни центри и сл).

Концентрацијата на транзитните и транспортните средства кои се движат по главната улица Ѓорче Петров и обиколницата се причина за појава на бучава. Исто така, амортизираните машини и застарената опрема кои се користат во фирмите предизвикуваат бучава која ги надминува утврдените стандарди. Негативното влијание на бучавата се одразува директно врз здравјето на луѓето, животинскиот свет, а со тоа и врз квалитетот на животот. Со цел следење на состојбата со бучавата во општината, потребно е воведување на континуирано мерење (мониторинг).

4.3. Сегашни проблеми со животната средина во и околу планскиот опфат

Проблемите со животната средина во општина Ѓорче Петров и предметниот опфат, беа идентификувани преку анализа на постоечката состојба со животната средина за општината и земајќи го во предвид Локалниот акционен план за животна средина каде се евидентирани клучните проблеми и предложени се мерки во облик на Акционен план за нивно надминување.

Најосетливи елементи на животната средина во предметниот опфат (Елементи на СОЖС)					
Води	Воздух	Отпад	Климатски фактори	Население	Материјални добра

Врз основа на евидентирање на најосетливите елементи на животната средина во планскиот опфат кои се нарекуваат и елементи на Стратегиска оцена на животната средина (Елементи на СОЖС) се воспоставуваат цели на стратегиска оцена на животна средина (Цели на СОЖС) и се дефинирани можни индикатори за секоја цел.

Во процесот на Стратегиска оцена на влијание на планскиот документ врз животната средина важно е да се види како, на кој начин, со која јачина и интензитет целите на планскиот документ влијаат врз целите на СОЖС со цел да се предвидат мерки за спречување на влијанијата и да се предложи соодветен план за мониторинг на индикаторите за секоја цел на СОЖС.

На следната табела се прикажани сегашните проблеми со елементите на животната средина:

Елементи на Стратегиската оцена на животна средина	Проблем	Релевантно опфтен проблем
Воздух	Нарушен квалитет на воздухот од постоење на индустриски објекти со интензивна емисија на загадувачки материји, употреба на јаглен и нафта како агенс за затоплување, зголемен сообраќај	x
	Незастапеност на алтернативни извори на енергија	x
Вода	Нарушен квалитет на реципиентите како резултат на испуштање индустриски и комунални отпадни води	x
Отпад	Постоење на диви депонии	x
	Ниска свест на населението за заштита на животната средина	x
Почва	Нарушен квалитет на почвата како резултат за исталожување на аероседименти	x
	Деградација на почвите	x
Предел	Деградирани предели (неконтролирано)	x

	сечење на шумите)	
	Недоволна застапеност на паркови и зелена површина	x
Население	Појава на миграција	x
	Голема невработеност	x
Климатски фактори	Користење на огревно дрво за затоплување	x
	Не користење на обновливи извори на енергија	x

Сегашните проблеми со елементите на животната средина

5. Состојба без имплементација на планскиот документ

Неодминлива е констатацијата, дека за неколкуте последни децении, под влијание на незакономерно динамичен развој на општествено-социоекономските фактори, остварениот неконтролиран урбан развој има негативни последици за организација и функција на современите животни текови во градот.

При реализација на Планскиот документ за УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, се разгледува опцијата без да се спроведе планска активност, односно работите да останат во првобитната положба.

Во конкретниов случај, доколку УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, не се спроведе се очекуваат следниве последици:

- Непланско искористување на просторот;
- Намален квалитет на живеење;
- Намалени приходи во буџетот;
- Пораст на миграција;
- Нарушување на квалитетот на медиумите во животната средина;
- Интензивно загадување со отпадни материи (цврст, комунален, индустриски и други видови на отпад);
- Отсуство на финансиски инвестирања што би се довело до слаб економски развој;
- Намален животен стандард;
- Со нереализација на планскиот опфат ќе се испушти можноста за економски-одржлив развој.

6. Алтернативи и чинители за избор на алтернатива

УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, е од особено значење за реализирање наменски содржини и функционална операционализација за развој на планскиот опфат и општината.

Со изработката на овој план просторот добива нова можност за урбанистичка разработка и реализација.

Изработката на УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров треба да придонесе кон:

- обезбедување услови за позитивни ефекти во процесот на урбанизацијата;
- воспоставување ефикасна контрола на користењето и уредувањето на градежното земјиште;
- резервирање простори за изградба и користење на објекти или подрачја од јавен интерес;
- обезбедување и заштита на коридорите за изградба на инфраструктурата;
- реализација на условите за планиран стопански развој и економски развој не само на локално туку и на регионално и на национално ниво.

Во поглед на алтернативните плански решенија генералните смерници на овој документ треба да се гледаат кон:

- Контролирано просторно ширење на градот Скопје и заштита на природните ресурси во и надвор од границите на планскиот опфат;
- Почитување на особеностите на наменските содржини;
- Оформување на рационален и ефикасен систем на комунална инфраструктура со кој ќе се опфати целото планско подрачје се во насока на подобрување на животната средина;
- Воспоставување на систем на секое наредно урбанистичко решение пред донесување на конечна одлука од страна на Локалната самоуправа.

Сите активности во просторот треба да се усогласат со насоките на Просторниот План на државата, особено значителните и оние кои се однесуваат на планирањето и изградбата на:

- државните инфраструктурни системи (патишта, железници, воздушен сообраќај, телекомуникации);
- енергетските системи, енерговоди и поголеми водостопански системи;
- градежните објекти важни за државата;
- капацитетите на туристичката понуда;
- стопанските комплекси и оние кои се однесуваат на поголеми концентрации (слободни економски зони);
- капацитетите за користење на природните ресурси.

Просторните планови на регионите, општините и подрачјата од посебен интерес и урбанистичките планови се усогласуваат со Просторниот план на Републиката, особено во однос на следните елементи:

- намената и користењето на површините;
- мрежата на инфраструктура;
- мрежата на населби;
- заштитата на животната средина.

Насоките на Просторниот план на Републиката во однос на намената и користењето на површините се однесуваат на заложбата при изработката на урбанистичките планови, површините за сите урбани содржини треба да се бараат исклучиво на површини од послаби бонитетни класи.

Посебни мерки и активности за остварување на рационалното користење и заштита на просторот, како и посебни интереси на просторниот развој се:

- Обезбедување на спроведување на постојните закони и прописи со кои се заштитува просторот, ресурсите и националното богатство и се организира и уредува просторот со цел за вкупен развој.
- Рационално користење на подрачјата за градба и нивно проширување или формирањето на нови врз база на критериумите за изготвување на соодветна планска документација.
- Насоките и критериумите за уредување на просторот надвор од градежните подрачја треба да се утврдат со помош на стручни основи и упатствата од ресорите на земјоделството, водостопанството, шумарството и заштитата на животната средина.
- Создавање на услови за лоцирање на мали стопански единици.

Во инвестиционите одлуки за материјалното производство, стриктно треба да се почитуваат локационите, техно-економските и критериумите за заштита на животната средина, кои се усвоени на национално ниво.

При спроведувањето на стратегијата за организација и користење на просторот, решенијата во просторот треба да овозможат поголема атрактивност на просторот, заштита на природните и создадени ресурси и богатства, сообраќајно и информатичко поврзување, локациона флексибилност и др.

Концепцијата на просторната организација на економските дејности се темели на објективните фактори според кои врз основа на одлуките на одделните сопственици и менаџери и планските предвидувања и одлуки на општо државните органи или органите во локалната самоуправа, разместувањето се остварува како дисперзија во просторот и како концентрација на стопанството на одделни места. При доминација на пазарот и приватната сопственост во економскиот систем, вистинското решение се наоѓа во комбинација на концентрацијата и дисперзијата, како комплементарни приоди во развојот и просторната разместеност на стопанството.

При спроведувањето на стратегијата за организација и користење на просторот за економски активности, решенијата во просторот треба да овозможат поголема атрактивност на просторот, заштита на природните и создадени ресурси и богатства, сообраќајно и информатичко поврзување,

локациона флексибилност и почитување на објективните фактори на развојот.

Согласно определбите на Просторниот план на Р. Македонија, идниот развој и разместеноста на економските дејности во планскиот опфат на просторот вон градот Скопје за кој се наменети Условите за планирање, треба да базира на примена на принципите и стандардите за заштита на животната средина, особено нивна превентивна примена и спречување на евентуалните влијанија врз животната и работна средина.

7. Претпоставени влијанија врз медиумите на животната средина

Појавите кој како претпоставка може да се јават од имплементацијата на УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, може да се анализираат од негативен и позитивен аспект. Извештајот за Стратегиска оцена ги зема во предвид влијанијата врз сите медиуми на животната средина, биолошката разновидност, природата, пределот, културното наследство, луѓето како и влијанијата врз социо-економските можности во општина Ѓорче Петров.

Извештајот за стратегиска оцена на животната средина не ги анализира поединечните развојни проекти, туку влијанијата врз медиумите на животната средина од генерален аспект. Значи, со извештајот се прави само проценка на можните влијанија врз животната средина, додека во подоцнежните фази, преку Студиите за оцена на влијание врз животната средина или Елаборатите за заштита на животната средина што се законска обврска на основа на укажаните ризици се прават детални анализи и препораки.

Согласно Законот за животна средина и Уредбата за определување на критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина потребно е да се утврди потреба за спроведување на постапка за оцена на влијанието на проектот врз животната средина. Потребата од оцена на влијанијата врз животната средина ја донесува Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Согласно Законот за животна средина, како и Законот за заштита на природата, правните или физичките лица кој вршат дејности или активности кои не спаѓаат во проектите за кои се спроведува постапка за оцена на влијанието врз животната средина се должни да изготват Елаборат за заштита на животната средина, со цел да се оцени влијанието на дејностите или активностите врз животната средина, пред да започнат со спроведување на проектот и истиот да го достават до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот.

Влијание врз демографскиот фактор

Реализацијата на планот ќе претставува позитивен стимул за демографскиот развој. Исто така, ќе има позитивни влијанија на долгорочна основа и на зголемување на наталитетот, како уште еден позитивен елемент на демографскиот развој. Ова од причина што инвестиционите вложувања за реализација на оваа планска содржина ќе значи отворање на нови работни места и зголемување на животниот стандард и квалитетот на живеење.

Влијание врз човековото здравје

Имплементацијата на планот може да има одредени негативни влијанија врз здравјето на луѓето преку:

- Неправилно управување со животната средина;
- Неправилно постапување со отпадот.

Обезбедувањето на парковско и заштитно зеленило и останато хортикултурно уредување на просторот ќе биде во функција на подобрување на здравјето на луѓето. Доследното спроведување на планските решенија за комуналната инфраструктура, интегралното управување со отпадот, користење на обновливи извори на енергија ќе биде доволна гаранција за директна заштита на човековото здравје.

Влијание врз социо-економската состојба

Имплементацијата на УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, ќе има позитивно влијание врз социо-економскиот развој и пошироко во стимулирање на економските активности, зголемување на стапката на економскиот раст, зголемување на доходот по глава на жител, проектирањето, комуналните дејности, градежништвото, трговијата и сл., зголемување на приходите на локалната самоуправа, подобрување на комуналната инфраструктура, подобрување на инфраструктурата и уреденост на просторот и зголемување на квалитетот на живеењето.

Влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух

Кај УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, основни загадувачи на просторот ќе претставуваат постоењето на моторен сообраќај, но неможат да се запостават и другите загадувачи кои негативно влијаат врз амбиентниот воздух. До ваква констатација може да се дојде врз основа на анализата на предвидениот развој на општината и градот Скопје.

Одредени краткорочни влијанија врз квалитетот на воздухот се очекуваат во време на градба-изведбата на земјени и градежни работи при што се очекува појава на прашина, како фугитивна емисија на најситни честички на прашина и песок.

Во време на градежната фаза треба да се очекуваат, пред се:

- Повремено загадување на воздухот од местата на изведба на градежните активности, од градежните материјали кои ќе се користат и од видот на транспортот на градежните материјали;
- Целата градежна механизација за време на подготовката на теренот ќе има негативно влијание врз квалитетот на воздухот;
- Главен загадувач на воздухот за време на градежните активности ќе биде прашина предизвикана од копање, набивање на тлото, односно земјените работи.

Евентуалните влијанија од овој вид ќе бидат детално анализирани при изработката на елаборатите за заштита на животната средина од сите аспекти на животната средина, што е и законска обврска, која треба да се реализира во фазата на добивање на одобрението за градба.

Влијание врз климатски промени

Влијанието на фугитивните емисии во воздухот од издувните гасови од возилата ќе се ублажи со поставување на заштитно зеленило. Да се предвиди планско решение со обезбедување на заштитно зеленило и богато хортикултурно уредување во и околу секој објект кој ќе претставува основа да се очекува дека тоа нема да придонесе кон значајни нарушувања на квалитетот на воздухот во поширокото подрачје или да доведе до климатски промени.

Влијание предизвикано од зголемена бучава

Во фаза на имплементација на планираните активности за инфраструктурно опремување на планскиот опфат и изградба на инфраструктурната мрежа треба да се очекува зголемена бучава. Како извори на бучава ќе се јави градежната механизација.

На опфатот во оваа фаза не се предвидени содржини кои би можеле да бидат извори на штетна бучава.

Доколку при имплементација на планскиот опфат се применат мерките дефинирани согласно Стратегиската оценка на влијанијата врз животната средина од секоја посебна активност ќе се намалат очекуваните ефекти од зголемена бучава и ќе се сведат на дозволените нивоа, во согласност со Законот за бучава.

Влијание врз квалитетот на водите

Водоснабдувањето на постојните и новопланираните објекти во опфатот ќе се врши преку предвидената водоводна мрежа. Идентификувани извори на емисии на отпадни води во опфатот се санитарните и отпадните води. Ако неправилно се управува со отпадните води може негативно да влијаат врз површинските и подземните води и да го загорзат квалитетот на околното земјиште.

Нарушувањето на квалитетот на водите може да биде резултат од неправилно управување со отпад и негово несоодветно складирање.

При обезбедувањето на потребните количини на вода потребно е да биде синхронизирана изградба на водостопанските објекти со кои ќе се овозможи повеќе корисници да се снабдуваат со квалитетна вода, потоа рационално користење на водата и превземање на мерки со кои ќе се зачува и подобри квалитетот на водите на расположивите водни ресурси.

Можни влијанија врз квалитетот на реципиентите се очекуваат од:

- Неповрзување на пречистителна станица;
- Недоизградена фекална мрежа;
- Лоши карактеристики на фекалната мрежа (мали профили и продор во водоводниот систем при празнење на водоводната мрежа поради нивелетска неусогласеност.

Подетална анализа од евентуалните влијанија врз квалитетот на водите ќе се разгледаат во понатамошните фази преку изработката на студиите за Оценка за влијанието на животната средина или елаборатите за заштита на животната средина што се законска обврска.

Влијание врз почвата

Со имплементација на овој план ќе се оствари рационално користење на земјиштето, односно целокупната површина ќе се осмисли со наменски содржини кои ќе резултира со веќе споменатите придобивки. Евентуалните влијанија врз почвата може да произлезат од несоодветно управување со санитарните води, генерираниот отпад, издувните гасови од превозните средства и сл.

Значајни влијанија врз почвата не се очекуваат, бидејќи во Планот за изградба ќе се предвидат мерки и решенија за комуналната инфраструктурна мрежа, управување со отпадните води и отпадот кој ќе се генерира од објектите. Индиректно, негативно влијание на почвата како резултат на издувните гасови од возилата и емисиите во планскиот опфат се проценуваат како не многу значајни со оглед на предвидените зелени зони и природата на предвидените објекти.

Подетална анализа од евентуалните влијанија врз почвата ќе се разгледаат во понатамошните фази преку изработката на студиите за Оценка за влијанието на животната средина или елаборатите за заштита на животната средина што се законска обврска.

Влијание врз пределот

Имплементацијата на планот нема да има влијание врз пределот од причина што целта на овој план е да се создадат реални услови за одржлив развој и подобро живеење. Во сегашна состојба, пределот е деградиран и во нефункционална состојба.

Пределот се очекува да се наруши во време на активностите при изградба, но со ограничен временски период бидејќи сите планирани објекти нема да се градат во исто време.

При реализацијата на објектите и нивната инфраструктура може да предизвикаат негативни влијанија врз пределот како резултат на ископувањето на земјиштето и депонирањето на вишокот земја на несоодветни локации. Ваквите влијанија се очекува да се третираат како негативни влијанија со ограничен интензитет и времетраење.

Влијание врз културното наследство

Културното наследство на регионот е симбиоза на непроценливи материјални и духовни вредности во една урбанистичко-архитектонска целина сочинувајќи нераскинливо единство на традиционални и уметнички

вредности, книжевни, документациони фондови, почнувајќи од праисторијата до денес.

Според Законот, доколку се појави некое археолошко наоѓалиште ќе се постапи согласно одредбите од член 65 од Законот за заштита на културното наследство („Сл. Весник на РМ” бр. 20/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13, 137/13, 164/13, 38/14, 44/14, 199/14, 104/15, 154/15, 192/15, 39/16 и 11/18).

Влијание врз биодиверзитетот (флора и фауна)

Зеленилото во урбаната средина има повеќе функции: Обезбедување на чист воздух, регулација на хидролошкиот циклус, застапеност на биолошката разновидност, регулирање на микроклиматските услови, како бариера од бучава, естетска улога, психолошка, социјална, но и спортско-рекреативна улога. Сите овие и уште многу други функции на зелените површини не е можно да бидат заменети од друг фактор. Зеленилото има позитивно влијание врз концентрациите на загадувачките материи бидејќи делумно се елиминираат или пак целосно се неутрализираат. Исто така, зеленилото ја намалува температурата во урбаните простори бидејќи дрвјата обезбедуваат сенка, а со тоа се овозможува и ладење на површините. Воедно со ладење на околината и зградите, зеленилото индиректно влијае и врз заштеда на енергијата неопходна за ладење при високите температури.

На локацијата каде е предвидено да се вршат градежни активности ќе бидат исечени значителен број на стеблестите дрвја.

За да се покрие негативното влијание од губитокот на стеблестите дрва неопходно е да се изврши пошумување со автохтони видови на дрвја и грмушки, карактеристични за ова подрачје. Отстранувањето на истите да се врши во зима, надвор од периодот за гнездење на птиците.

Во пределот каде се наоѓа планскиот опфат не се евидентирани карактеристични видови на флора и фауна, како и карактеристични живеалишта. Голем број на активности кои што би се одвивале во планскиот опфат не се забележани подрачја и објекти заштитени или предложени за заштита како природно наследство.

Влијание врз материјалните добра

Имплементацијата на УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, ќе ја зголеми економската вредност на земјиштето заради добрата композираност меѓу планираните и постоечките содржини во рамките на секоја урбана единица и планскиот опфат во целост.

Влијание по однос на генерирање на отпад

Управувањето со комуналниот отпад во општина Ѓорче Петров и Град Скопје е на високо ниво во споредба со другите градови во регионот. Поимите како селектирање, рециклирање и преработка се далеку од

реалноста, но сепак има амбиција и желба за овој тренд да се започне да се применува и во секојдневниот живот.

При реализација на планот, за очекување е генерирање на градежен и земјен отпад. Со планскиот документ треба да се предвиди отпадот при новите градби соодветно да се собира и превзема, а дел од него да се искористи во тампонирање на пристапните делови и покривање на ископите. Исто така, евентуалното влијание врз почвата може да се предизвика од неправилното управување со отпадот и отпадните масла.

Примарната селекција на отпадот треба да се предвиди како континуирана активност при реализација на планот.

Во делот на посебните видови на отпад, особено опасниот отпад, во голема мера зависи од воспоставување на системи за управување со истите. Од тој аспект се очекуваат евентуални влијанија. Создавачите на отпад, согласно законот се должни да ги превземаат сите мерки за заштита на животната средина.

Силното негативно и штетно влијание од нецелосното и несоодветното третирање на цврстиот комунален, медицински отпад се одразува врз: влијание по човековото здравје, загадување на подземната вода, почвата и воздухот, уништување на плодното земјиште, можно влијание врз флората и фауната, деградација на животната средина, узурпација на просторот.

Еколошките проблеми кои се наметнати од несоодветното третирање на отпадот се од висок ризик бидејќи влијаат врз самото население посебно врз младата популација, нивното здравје, животната средина и општиот прогрес.

Се препорачува сите овие активности да бидат опфатени со изработката на Студиите или Елаборатите согласно Законот. Примарната селекција на комуналниот отпад треба да се предвиди како континуирана активност.

Влијание од несреќи и хаварии

Можни несреќи и хаварии кои би настанале од имплементацијата на овој плански опфат е појава на пожар, елементарни непогоди и други хаварии. Во планскиот опфат се разработени мерки за заштита на човекот, материјалните добра и животната средина од природните катастрофи.

За успешно функционирање на заштитата од несреќи и хаварии предвидени се мерки за заштита од пожари, односно сите објекти да се лоцирани така да се пристапни за пожарните возила, а ширината на пристапот не смее да биде помала од пропишаната со што се овозможува лесна подготовка и ставање во дејство на потребната опрема за борба против пожарот и спасување на луѓето. Ивичниците на пристапните улици мора да бидат закосени поради лесен пристап на пожарните возила до секој објект.

Планирањето и изработката на техничката документација треба да е во согласност со Законот за заштита на пожар.

Деталната анализа на овие влијанија ќе биде со студиите или елаборатите согласно Законот и се обврска да се изготват во подоцнежните фази на реализација на инвестицијата.

8. Мерки за заштита, намалување и неутрализирање на значајните влијанија врз животната средина од имплементација на планскиот документ

Заштитата и унапредувањето на животната средина е темелна вредност на Уставот на Република Македонија (член 8) и е регулирана со Законот за животна средина, како и останатите закони и подзаконски акти кои се наведени во овој Извештај. Овој Извештај, кој се базира на релевантните податоци од Просторниот план на Република Македонија, Националниот Еколошки Акционен План, секторски студии за одредени области, како и податоци утврдени на самиот плански опфат, предвидува и мерки за заштита на животната средина од влијанијата кои се очекуваат со имплементацијата на планската документација, а кои е потребно да се испочитуваат во текот на подготовката на планската документација.

За реализација на системот за заштита на животната средина потребно е да се почитува:

- Интегрирано управување со комуналниот, неопасниот и опасниот отпад;
- Озеленување на дворните површини;
- Зачувување на амбиенталните, естетските и рекреативните потенцијали на просторот;
- Изградба на современа инфраструктура;
- Искористување на соларна енергија, преку имплементирање на концептот неограничен извор на енергија;
- Загадувачот е должен да ги надомести трошоците за отстранување на опасноста од загадување на животната средина, да ги поднесе трошоците за санација, како и да ја стави во функција животната средина во состојба како пред оштетувањето.

Секое неконтролирано истекување на нафтените деривати во животната средина претставува можност за нејзино загадување. При таков случај сите медиуми на животната средина ќе бидат погодени. Воздухот преку испарување на дериватите, почвата преку директен контакт со неа и површинските и/или подземните води преку измивање со дождови или директно преку исцедување на дериватите во подолните слоеви на почвата.

Во поглед на озеленувањето, да се планираат соодветни профили на дрвореди. Изборот на зеленило треба да се усогласи со условите за заштита и негова намена. Деталниот изглед и локациите за поставување на стеблестите дрвја да биде во соработка со надлежните институции и стручни лица од областа на дендрологијата. Диспозицијата на високите дрвја да биде усогласена со трасите на подземните инсталации, додека изборот на видот на озеленувањето да биде во согласност со условите на теренот, односно способноста на повеќе апсорпција на штетни гасови и кои немаат посебен третман за одржување.

Согласно Законот за урбано зеленило, процентуалната застапеност на зелената површина да се дефинира со Правилникот за стандард и нормативи

за урбанистичко планирање зависно од локацијата, намената и големината на опфатот.

Канализационата отпадна вода потребно е да се третира со пречистителната станица. Подетална анализа од негативните влијанија врз човековото здравје и животна средина ќе се разгледаат во понатамошните фази преку изработката на студиите за оценка за влијанието на животната средина или елаборатите за заштита на животната средина што се законска обврска.

- Мерки за намалување на влијанијата врз демографскиот фактор

Имплементацијата на планскиот документ позитивно ќе влијае на демографскиот развој и затоа не се препорачуваат мерки за заштита.

- Мерки за намалување на влијанијата врз човековото здравје

Интегралната реализација на предложените мерки во сите фази на инвестициониот циклус е во насока на намалување на можните негативни влијанија врз животната средина кои може на директен или индиректен начин да се рефлектираат врз здравјето на луѓето. Доследно спроведување на планските решенија за сообраќајната и комунална инфраструктура, појаси со хортикултурно уредување, изведба на водоводни и канализациони мрежи, организирано управување со отпадот ќе доведе до директна заштита на човековото здравје. Примената на сите мерки ќе овозможи елиминирање на евентуалните влијанија врз животната средина кои може да се рефлектираат на директен или индиректен начин врз здравјето на човекот.

- Мерки за намалување на влијанијата врз социо-економската состојба

Реализацијата на планскиот документ позитивно ќе влијае на социо-економската состојба на населението, ќе го подобри квалитетот на живеењето и ќе го заголеми стандардот на населението.

- Мерки за намалување на влијанијата врз амбиентниот воздух

Најрационален и најефикасен начин за заштита на животната средина е спречување на образување на штетни материи уште во нивните извори. Потребно е зголемување на површините со зелени насади.

На заштитата и унапредувањето на квалитетот на воздухот, покрај одредбите од овој закон треба да се применуваат и одредбите на Законот за квалитет на амбиентниот воздух („Сл. Весник на РМ” бр. 67/04, 92/07, 35/10, 47/11, 100/12, 10/15 и 146/15).

За намалување на влијанијата врз амбиентниот воздух од имплементацијата на урбанистичкиот план се предлагаат следните мерки:

- Користење на современи транспортни средства и механизација при вршење на градежните работи, согласно стандардите на ЕУ;
- Сите возила да бидат технички одржувани;
- Користење на обновливите извори на енергија како енергетски ресурси кои што се во директна насока на подобрувањето на квалитетот на амбиентниот воздух;
- Примена на современи технолошки решенија и најдобри достапни техники при планирањето и изградбата на објектите. Ваквите постапки значително ќе придонесат кон зачувување на квалитетот на амбиенталниот воздух;
- Соодветен сообраќаен режим;
- Засадување на ниско и високо зеленило согласно планската документација;
- Интегрална контрола на загадувачите на атмосферата (меѓу кои и издувните гасови од моторните возила) и нивното делување и благовремено укажување на критичните метеоролошки појави;
- Обезбедување услови за ефикасно природно проветрување и користење на доминантни воздушни струења;
- Подигање и оформување на заштитни зелени појаси (дрвореди);
- Избегнување на користењето на дрвата и фосилните горива како енергетски ресурс;
- Користење на гас и/или обновливи извори на енергија како енергенс за затоплување при што нема да има никакви загадувачки емисии;
- При планирањето и изградбата на објектите и капацитетите приоритет да се дава на најдобро достапните техники и инсталации;
- Мониторинг на емисии на загадувачки материи во воздухот;
- Објектите, уредите и постројките кои го загадуваат воздухот да раполагаат со уреди за прочистување на гасовите кои ги емитураат во атмосферата;
- Емитирањето да се регулира со одредување на услови и режим на емитурање;
- Воспоставување на мерна мрежа која би ги евидентирала поедините извори и перманентно би се прателе степенот на загаденост;
- Во просторите со пејсажни, амбиентални, рекреативни и други природни вредности да се избегнува лоцирање на објекти кои со својата дејност вршат загадување на воздухот.

- ***Мерки за намалување на влијанијата врз климатскиот промени***

Во доменот на заштитата на животната средина основна цел е преку соодветни плански поставки да се обезбедат услови за непречен развој со истовремено чување на квалитетот на средината за живот и работа.

За остварување на наведената цел, поставките и потребите од заштита на средината се вградуваат во сите домени на урбанистичкото планирање преку проверка и изготвување на современи стандарди и нормативи.

Со оглед на локацијата на која се предвидува реализацијата на оваа планска содржина не се очекува дека ќе има нарушување на квалитетот на воздухот на микро план и поширокиот регион или климатски промени. Мерките за намалување на влијанијата се примена на незагадувачки дејности, современи техники и инсталации, употреба на обновливи извори на енергија, употреба на еколошки горива за превозните средства, подигање на заштитни зелени појаси во и околу кругот на планскиот опфат.

- Мерки за намалување од зголемена бучава

Прашањето за намалување на проблемите со бучавата треба да се решава со обезбедување на линеарно зеленило, односно дрвореди покрај сообраќајниците, додека покрај обиколницата Автопат А2 се предлага заштитен појас со подигнување на двореден дрворед. Исто така, во планот да се предвидува заштитни зелени појаси и формирање на хортикултурни насади за додатно смалување на аерозагадувањето и бучавата.

При планирањето на објектите, капацитетите и инфраструктурата потребно да се предвидуваат технологии и техники кои ќе допринесуваат за редуција на загадувањето со бучава и доведување на истото во законски дозволените параметри.

Подобрување и поголемо внимание при избор на новопланираните улици и патеки ќе биде во насока на намалување на сообраќајната бучава.

Доколку во времето на имплементација на планот се увиди потреба од воведување на дополнителни мерки на заштита од бучава, истите ќе се спроведат.

- Мерки за намалување на влијанијата врз почвата

Депонирањето на отпадот треба да биде решено со определување на пунктови за негово собирање, како и понатамошна негова евакуација од страна на надлежната комунална служба. Во планот да се предвидат поплочени места за депонирање на отпадоците во контејнери, а истите ќе се транспортираат во депонијата. Планските решенија за комуналната инфраструктура претставува основен предуслов да ризикот од загадување на почвата да биде сведен на минимум. Доследното спроведување на планските решенија во рамките на планскиот опфат ќе биде доволна гаранција за спречување на било какво загадување на почвата.

Согласно член 7 од Законот за управување со отпад создавачите на отпад се должни во најголема можна мера, да го избегнат создавањето на отпад и да ги намалат штетните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето.

- Во оперативната фаза на планираните објекти, градежниот отпад да се собира, селектира и истиот кој ќе нема употребна вредност да се превзема од страна на овластен правен субјект;
- Тврдиот отпад ќе се собира во контејнери, а потоа комуналното претпријатие ќе врши евакуација;

- Трајното депонирање или одлагање на отпадот во планираниот опфат или надвор од предвидените садови за одлагање да биде најстрого забрането.

За намалување на влијанијата врз почвата се предлагаат следните елементи:

- пред започнување на секоја инвестиција, инвеститорот да организира собирање на градежниот отпад, негово депонирање или искористување во инвестиционите активности;
- интегрално управување со комуналниот отпад и негова селекција;
- изведба на канализациона мрежа;
- потенцијално замастените води во кругот на работните зони, кои што имаат манипулативни површини, сообраќајници и паркинзи, преку преливни решетки, со посебен дренажен систем да се спроведат до таложник на сепаратор на масло и масти каде ќе се изврши нивен третман;
- милта од таложниците, преку предвиден и одреден временски интервал да се изнесе и да се постапи согласно Глава V од Законот за управување со отпад („Сл. Весник на РМ” бр. 09/11).

За чиста и незагадена почва треба да се обезбеди поголема контрола при употребата на средствата, материјалите и суровините кои ќе се користат во прометот и работењето на економските оператори.

- Мерки за намалување на влијанијата врз флората и фауната

Основен услов за намалување на влијанијата врз флората и фауната се примената на предвидените мерки за правилно управување со просторот, отпадните води, отпадот, бучавата, почвата, воздухот и сл. Доколку во планскиот опфат или при уредување на просторот се дојде до одредени нови сознанија за природното наследство кои можат да бидат загрозени со урбанизацијата на овој простор, потребно е да се превземат следните мерки на заштита на природното наследство:

- Утврдување на границите и означување на деловите прогласени и предложени како природно наследство;
- Во подрачјата и зоните со строга заштита да се дозволат само научно-истражувачки активности;
- На местата со карактер на природно наследство дозволено е користење на растителни и животински видови само во санитарно-здравствени цели со специјална дозвола од надлежен орган;
- На подрачјата кои се предложени за заштита како природно наследство, изградбата и уредувањето до прогласувањето на истите мора да се врши само со специјална дозвола од надлежен орган;
- Магистралната и останатата инфраструктура (надземна и подземна) да се води надвор од објектите со природни вредности, а при помали зафати потребно е нејзино естетско вклопување во природниот пејсаж;
- Воспоставување на мониторинг, перманентна контрола и надзор на објектите со природни вредности и превземање на стручни и управни постапки за санирање на негативните појави;

- Воспоставување на стручна соработка со соодветните институции во окружувањето.

За заштита на шумските појаси како исклучиво значаен екосистем, се препорачува обнова на деградираните шумски појаси. За да се покрие негативното влијание од губитокот на стеблестите дрва неопходно е да се изврши пошумување со автохтони видови на дрвја и грмушки, карактеристични за ова подрачје. Отстранувањето на истите да се врши во зима, надвор од периодот за гнездење на птиците.

- Мерки за намалување на влијанијата врз пределот

Предвидените активности во планската документација ќе бидат во насока на зачувување и подобрување на естетските потенцијали на пределот. Планската реализација само со обезбедување на заштитни појаси со високо и ниско зеленило само ќе го надополни пределот во позитивна смисла. Затоа не се предвидени никакви мерки.

- Мерки за намалување на влијанијата врз материјалните добра

Имплементацијата на планскиот документ има позитивно влијание врз материјалните добра и затоа не се препорачуваат мерки за влијанијата.

- Мерки за намалување на влијанијата врз културното наследство

Согласно Законот за заштита на културното наследство се уредуваат видовите, категориите, идентификацијата, начинот на ставање под заштита и другите инструменти за заштита и користењето на културното наследство, правата и должностите на имателите и ограничувањата на правата на сопственост на културното наследство во јавен интерес.

Во текот на реализација на предвидените површини за градба од овој план, при нивното темелење доколку се најде на археолошки остатоци заради превземање на заштитни мерки, потребно е да се информираат службите надлежни за заштита на културно-историското наследство кои ќе пропишат посебни услови и режим за нивна заштита.

Посебни мерки на заштитата

Посебните мерки на заштита содржат конзерваторски, правни, административни и други превентивни и корективни мерки, какви што се, особено: археолошкиот надзор; заштитните археолошки истражувања; конзерваторските истражувања; документирањето; изготвувањето на посебни студии, елаборати, програми и урбанистички проекти; подготвителните мерки за заштита од последиците на загадувањето; мерките за унапредување на квалитетот на животната средина во заштитените подрачја; враќањето во поранешна состојба; спасувањето; старателството; хипотеката; експропријацијата; други мерки согласно со закон.

- Мерки за намалување на влијанијата од управување со отпад

Согласно член 7 од Законот за управување со отпад („Сл. Весник на РМ” бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 163/13, 51/15, 146/15, 192/15, 39/16 и 63/16), создавачите на отпад се должни во најголема можна мера, да го избегнат создавањето на отпад и да ги намалат штетните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето.

- Не се дозволува депонирање на градежен отпад во рамките на опфатот;
- Градежниот шут треба да се транспортира директно на депонијата за кој ќе се предвиди простор за негово складирање. Шутот може да се користи како агрегат при изградба на патишта, за покривање на дивите депонии при нивна рекултивација, издробен или во состојба каков што е;
- Во оперативната фаза на планираните објекти отпадот да се собира, селектира и истиот кој ќе нема употребна вредност да се превзема од страна на комуналното претпријатие;
- Во планот да се предвидат поплочени места за депонирање на отпадоците во контејнери;
- Тврдиот отпад ќе се собира во контејнери, а потоа комуналното претпријатие ќе врши евакуација;
- Обезбедување на доволен број контејнери за селектирање на отпадот;
- Едукативни проекти за подигнување на јавната свест за селектирање на отпадот;
- Воспоставување на инфраструктура за управување со опасниот медицински отпад и другите видови на опасен отпад;
- Доследно придржување кон планот за управување со отпад.

Најголеми создавачи на медицинскиот отпад се:

- Болници и специјализирани институции
- Заводи за здравствена заштита
- Здравствени домови
- Забни амбуланти
- Аптеки и лаборатории.

При управување со ваков вид на опасен отпад треба да се применуваат мерките од Закон за здравствена заштита (Сл. Весник на РМ бр. 17/97, 11/02, 10/04, 84/05, 111/05, 65/06 и 05/07), Правилник за поблиските услови за постапување со опасниот отпад и начинот на пакување и означување на опасниот отпад („Сл. Весник на РМ” бр. 15/08), Правилник за начинот на постапување со медицинскиот отпад, како и начинот на пакување и обележување на медицинскиот отпад („Сл. Весник на РМ” бр. 146/07) како и упатствата за безбедно управување со медицинскиот отпад. Со правилно спроведување на политиката за управување со медицинскиот отпад (собирање, сегрегација, пакување, одбележување, инцинерација, дезинфекција со парно автоклавирање, микробранова дезинфекција, механичка/хемиска дезинфекција и правилен транспорт до депонијата), превземање на превентивни мерки за заштита на лицата кои што управуваат со отпадот и мерките кои што ги превземаат одредени служби имаат за цел обезбедување на здрава животната средина.

Овие елементи ќе овозможат спречување на загадувањето на почвите и на подземните и површинските води, а со тоа и на животната и работната средина воопшто.

- Мерки за намалување на влијанијата врз површинските и подземните води

Развивањето на водоводната инфраструктура значително ќе влијае на ефикасно користење на водата, а со тоа и намалување на загубите на вода.

Преку рационално користење на водата за полевање на зеленилото, миењето на улици ќе биде во насока на заштита на водите.

Отпадните води (санитарните), задолжително треба да се прочистат пред испуштање во реципиентот.

- Со дефинирање на трасата на водоводната и канализациона мрежа треба секој објект да добие приклучок на уличната мрежа, при тоа трасите да бидат изградени надвор од сообраќајниците;
- Канализациониот систем да биде решен по сепарациски систем (да биде одвоено одведувањето на фекални и атмосферски води);
- Изведба на атмосферската канализациона мрежа со која ќе се собираат дождовните води да се собира и преку најблиската траса гравитационо да се одведува до реципиентот;
- Соодветно управување со отпадот (сите видови на отпад, а посебно се однесува на опасниот отпад);
- Изработка на хидролошка студија за суводолиците.
За решавање на отпадните води се препорачува следното:
- Одвојување на атмосферските води од фекалните;
- Набавка на опрема и машини за одржување на канализационата мрежа на квалитетен и современ начин;
- Изградба на пречистителна станица;
- Редовно чистење на суводолиците.

- Мерки за намалување на влијанијата од несреќи и хаварии

За намалување на можните влијанија предизвикани од несреќи и хаварии се препорачува имплементација на мерките дадени во планската документација, во фазата на изградба, што ќе овозможат минимизирање на евентуалните појави за несреќи и хаварии во оперативната фаза.

За ефикасна заштита на населението и материјалните добра, задолжително треба да се обезбедат средства за лична и колективна заштита, материјално-технички средства потребни за спроведување на мерките за заштита и спасување, обука за примена на средствата за заштита и спасување во за тоа предвидените центри.

Обврската за планирање и изградба на засолништа заради заштита на населението од воени разурнувања во станбените, стопанските, деловните

јавните и другите видови на градежни објекти е уредено со повеќе закони и подзаконски акти и тоа:

- Законот за одбрана („Сл. Весник на РМ” бр. 42/01, 5/03, 58/06 и 110/08);
- Законот за заштита и спасување („Сл. Весник на РМ” бр. 36/04, 49/04, 86/06 и 124/10);
- Законот за управување со кризи („Сл. Весник на РМ” бр. 29/05);
- Уредба за начинот на изградбата, одржувањето и користењето на засолништата и другите заштитни објекти и определувањето на потребниот број засолнишни места („Сл. Весник на РМ” бр. 80/05);
- Уредба за спроведување на засолнувањето („Сл. Весник на РМ” бр. 93/05);
- Уредба за начинот на применувањето на мерките за заштита и спасување, при планирањето и уредувањето на просторот и населбите, во проектите и при изградба на објектите, како и учество во техничкиот преглед („Сл. Весник на РМ” бр. 105/05);
- Одлука за утврдување на загрозени зони („Сл. Весник на РМ” бр. 105/05).

- Мерки за заштита и спасување

Мерките за заштита и спасување се остваруваат преку организирање на дејства и постапки од превентивен и оперативен карактер, кои ги подготвува и спроведува Републиката, односно локалната самоуправа согласно Законот за заштита и спасување („Сл. Весник на РМ” бр. 36/04, 49/04, 86/08, 124/10 и 18/11) и Уредбата за начинот на применување на мерките за заштита и спасување, при планирање и уредување на просторот и населбите, во проектите и изградба на објектите како и учество во техничкиот преглед („Сл. Весник на РМ” бр. 105/05 и 98/05).

Заради организирано спроведување и спасувањето, учесниците во системот донесуваат План за заштита и спасување од природни непогоди и други несреќи. Истиот треба да содржи превентивни и оперативни мерки и постапки за заштита и спасување. Во зависност од наменети на објектите кои ќе се градат да се предвидат мерките за радиолошка, хемиска и биолошка заштита.

Мерката засолнување ќе се остварува согласно член 62 од Законот за заштита и спасување која опфаќа планирање, изградба, одржување и користење на јавни засолништа. Потребниот број на засолнишни места се утврдува според намената на објектите и новопроектираната корисна површина, а степенот на заштитата се определува според утврдениот потребен број на засолнишни места и Одлуката за утврдување на загрозени зони („Сл. Весник на РМ” бр. 105/05).

Јавните засолништа се планираат согласно програмата на Владата за мерките за заштита и спасување и програмите на единиците на локалната самоуправа за мерките за заштита и спасување, а истите ќе се вградуваат во Архитектонско-урбанистичките проекти.

Мерката заштита од урнатини како превентивна мерка се утврдува во урбанистичките решенија во текот на планирање на просторот, урбанизирање на населбите и изградбата на објектите.

Во урбанистичките решенија ќе се утврдува претпоставениот степен на урнатини, нивниот однос према слободните површини и степенот на проодност на сообраќајниците. Заштитата од урнатини се обезбедува со изградба на оптимално отпорни објекти согласно се измолешката карта на Република Северна Македонија, изградени со помала количина на градежен материјал и релативно помали тежини.

- Мерки за заштита од пожар

Мерката заштита од пожари ќе се применува при изработка на Основните проекти за предвидените објекти, а согласно намената на објектите ќе се почитуваат пропишаните мерки за заштита од пожари експлозии и опасни материи согласно Законот за заштита и спасување („Сл. весник на РМ” бр. 36/04, 49/04, 86/08, 124/10 и 18/11), Законот за пожарникарство („Сл. Весник на РМ” бр. 67/04) и другите позитивни прописи со кои е регулирана оваа област. Громобранската инсталација ќе се реши со Архитектонско-урбанистичките проекти за секој објект посебно со цел да нема појава на зголемено пожарно оптоварување.

- Оддалеченоста на објектите со различни намени и отпорност на пожари на конструкциите внатре, треба да овозможи спроведување на мерките за заштита од пожар.
- Ширината, носивоста и проточноста на патиштата треба да овозможи пристап на ПП возила до секој објект и негово маневрирање.

Објектите треба да се градат од несогорливи материјали со отпорност на конструктивните елементи согласно дадените нормативи.

- Мерки за заштита од природни катастрофи

Со оглед дека територијата е изложена на сеизмичко дејство со интензитет над 6⁰ според МЦС скала, потребно е применување на принципите на сеизмичко градење на објектите.

Густината на објектите, односно нивното растојание треба да е планирано во доменот за сеизмичкото проектирање со помали висини на објектите и со поголеми попречни профили на сообраќајниците, со што во случај на сеизмичко рушење може да се обезбеди проток на луѓе и возила.

- Мерки за заштита од технолошки катастрофи

Под технички катастрофи се подразбираат пожари, експлозии, контаминација на воздухот и водата, хемиски загадувања и други несреќи и други причини кои можат да доведат до масовни несреќи, губитоци на човечки животи и материјални богатства.

Со законот за заштита на природата („Сл. Весник на РМ” бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13,41/14, 146/15, 63/16 и 113/18) се уредува заштитата на природата преку заштита на биолошката и пределската разновидност и заштитата на природното наследство во заштитени подрачја и надвор од заштитени подрачја.

9. План на мерки за мониторинг на животната средина

За изработка на ефективен план за управување, неопходно е најнапред да се спроведе оценка на статусот на сите природни вредности вклучувајќи го и здравјето на човекот. Во следниот чекор се определуваат цели и приоритети за управување. Дали превземените мерки и активности ги даваат посакуваните резултати се утврдува преку континуиран мониторинг. Податоците од мониторингот ќе бидат основа за изработка на следниот план за управување. Според тоа, мониторингот е составен дел од кружниот процес на планирање на управувањето.

Основни цели на планот за мониторинг се:

- Подобрување на квалитетот на живеење и зголемување на животниот стандард;
- Заштита на животната средина со имплементација на Планот;
- Одржување на постојано ниво на флора и фауна;
- Подобрување на квалитетот на воздухот;
- Зачувување на квалитетот на почвата;
- Минимизирање на отпадот, селектирање и негова повторна употреба;
- Минимизирање на појави од несреќи и хаварии.

Сепак, тоа најчесто се постигнува низ осмислени научни истражувања чија главна цел е да ги опишат процесите на екосистемите вклучувајќи ги и законите кои влијаат врз нив.

Еколошкиот мониторинг се однесува на последователни мерења во екосистемите со главна цел определување на трендови во компонентите, процесите или функциите.

Со секој предлог мерки за заштитата на животната средина потребно е да се изготви план за мониторинг на предложените мерки и мониторинг на животната средина. Во современото планирање на просторот, задачите на заштита на природата се усмерени особено на активно уредување и заштита на природата и животната средина, санирање на можните штети и повторно воспоставување на природната средина.

Што се однесува до изработката на УПВНМ Бело Поле, општина Ѓорче Петров, особено треба да се има во предвид близината на обработуваниот простор. Доколку при изработка и уредувањето на просторот се дојде до одредени нови сознанија за природни реткости кои може да бидат загрозувани потребно е да се преземат мерки за заштита согласно Законот.

Планот на мониторинг предвидува следење на следните параметри во животната средина:

- Следење на квалитетот и квантитетот на водите;
- Следење на квалитетот на почвата;
- Следење на бучавата.

Со овој план ќе се овозможи:

- Потврда дека договорените услови при одобрување на проектот се соодветно спроведени;

- Управување со непредвидени влијанија и промени;
- Потврда дека влијанијата врз медиумите на животната средина се во рамките на предвидени или дозволени гранични вредности;
- Потврда дека со примена на мерките се врши заштита на животната средина, односно намалување на негативните влијанија.

10. Нетехничко резиме

Со самото реализирање на оваа планска задача се добиваат податоци за почвата, воздухот, водата, климатските фактори, населението, здравјето на луѓето, материјалните добра и др. и се создаваат услови за изнаоѓање на причините врз основа на која се одбираат алтернативите и се предвидуваат мерки за заштита и намалување на влијанијата. Со идентификацијата на можните проблеми треба да се рационализираат трошоците и да се направи најсоодветен избор на мерките за заштита на животната средина. Резултатот од учеството на јавноста треба да се земе што е можно повеќе.

Оцената на влијанието на определени стратегии, планови и програми врз животната средина и здравјето на луѓето е постапка со која се проценуваат ефектите врз животната средина и здравјето на луѓето од спроведувањето на предложените документи. Целта е можните ефекти да бидат земени во предвид во раната фаза на подготовката на документите вклучувајќи ги и промените на истите.

Извештајот на овој плански документ ги опфаќа податоците за:

- Постојната состојба на планскиот опфат;
- Потенцијалните влијанија врз населението, здравјето на луѓето, флората, фауната, почвата, воздухот, водата, климатските фактори, материјалните добра, културното наследство и др.;
- Мерките за заштита и намалување на влијанијата;
- Краток преглед за причините врз основа на кој се одвиваат алтернативите;
- Состојбата на животната средина без имплементацијата на планот;
- Планот за мониторинг на животната средина.

Урбанизацијата и просторното планирање несомнено се од фундаментална важност за рационално користење и хуманизација на просторот на подрачјето на град Скопје.

За предметниот простор досега не било изготвена никаква урбанистичка документација и е надвор од планскиот опфат на постојна урбанистичка документација за територијата на општина Ѓорче Петров. Границите на плански опфат се дефинирани согласно Одлука на Совет на општина Ѓорче Петров бр. 07-3760/5 од 05.12.2013 година, а уточнета согласно ажурираната геодетска подлога изработена од ГЕОПРИМ ИНЖЕНЕРИНГ ДОО Скопје.

За предметниот Урбанистичкиот план вон населено место Веле Поле изработени се Услови за планирање на просторот за изработка на Урбанистичкиот план вон населено место Веле Поле, општина Ѓорче Петров, кои произлегуваат од Просторниот план на Република Македонија, изработени од Агенцијата за планирање на просторот на Република Македонија со тех. бр. 05214, и. бр. 15-1783/8 од 16.12. 2014 година.

Според УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров кој опфаќа 255,62 ха, на предметниот простор има предвидено намена:

- А - Домување;

- Б - Комерцијални и деловни намени;
- В - Јавни институции;
- Д - Зеленило и рекреација;
- Е - Инфраструктура.

Со оглед на изменетите општествено-политичките услови, како и самата урбанистичка регулатива, Законот за просторно и урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18 и 168/18), Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18) и Правилникот за поблиска содржина, размер и начин на графичка обработка на урбанистичките планови („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15) се наложува ревизија на овој и слични на него планови со цел да се остворат реални услови за развој. Во спротивно, ваквите планови во денешно време претставуваат пречки за развојот на одреден плански опфат.

Основни причини заради кои се пристапува кон изготвување на овој УПВНМ се:

- преиспитување на актуелните развојни потреби на градот и општината и вградување на современи урбанистички и планерски принципи;
- усогласување на планските решенија и поставки со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18 и 168/18) и други релевантни закони и подзаконски акти;
- поставување на стратешки цели на долгорочен развој во согласност со новата општествено-економска конфигурација и потребите.

Од анализата на постојната состојба произлегуваат следните заклучоци:

- Просторот е градежно неизграден кое треба програмски да се осмисли и испланира за реалните потреби на самата општина и неговото опкружување;
- Сообраќајно планскиот опфат е додефиниран согласно категоризацијата;
- За просторот потребно е да се постигне повисок стандард во однос на:
  - површини;
  - квалитет на градба;
  - поголеми естетски вредности;
  - соодветни инсталации;
  - обезбедување на сите сообраќајни услови за проточност и безбедност на сообраќајот и комплексно решавање на сообраќајот во мирување;
  - поврзување со сите градски инфраструктурни системи, како и можност од реализација на нови системи.

Предметниот локалитет има цел да се создадат услови за предвидување на содржини кои ќе го дополнат просторот согласно потребите на корисниците на просторот и новите согледувања во поглед на функцијата на овој простор како интегрален дел на градскиот простор.

Врз основа на анализа за бројот, структурата, темпото на растежот, критериумите за разместување и подвижноста на населението, треба да се покаже просторно-временската компонента на остварување на идната организација и уредување преку демографскиот аспект.

Демографските проекции кои на планирањето му даваат нова димензија, покажуваат или треба да покажат, како во иднина ќе се формира населението, неговиот работен контингент (работна сила) и домаќинствата и како треба да придонесат кон сестрано согледување на идната состојба на населението како произведен дел, потрошувач и управувач-креатор.

Тргувајќи од определбата дека популациската политика преку систем на мерки и активности треба да влијае врз природниот прираст, се оценува дека за обезбедување на плански развој и излез од состојбата на неразвиеност се наметнува водењето активна популациска политика во согласност со можностите на социо-економски развој на Републиката. Во овие рамки треба да се води единствена популациска политика со диференциран пристап и мерки по одделни подрачја, со цел да се постигне оптимализација во користењето на просторот и ресурсите, хуманизација на условите за семејниот и општествениот живот на населението, намалување на миграциите, како и создавање на услови за порамномерен регионален развој на Републиката.

Према заклучокот од анализата на постојната состојба, потребите, поставките, насоките и можностите за просторен развој треба да се движат во насока на:

- рационално искористување на градежното земјиште;
- просторно разместување на новите капацитети на постојното неизградено земјиште, со посебно водење на сметка на поставување на зоните за здравство, работа, рекреација и др.;
- дефинирање на оптимално решение на примарната сообраќајна мрежа;
- оптимално димензионирање на комуналната инфраструктура.

Главна цел на Урбанистичкиот план за вон населено место Веле Поле општина Ѓорче Петров е уредување и организирање на просторот преку:

- заштита на јавниот интерес и сопственичкото право,
- хармонизација на просторот,
- рационално користење на земјиштето,
- зголемување вредноста на земјиштето, недвижностите и другите вредни содржини во просторот,
- максимално вклопување на инфраструктурата и објектите со теренот,
- оформување препознатлива архитектонско-урбана целина,
- почитување и заштита на правото на човекот на работа,
- почитување и надградување на пејсажните вредности,
- оформување културен пејсаж,
- почитување и валоризација на културното и градителското наследство,
- подигнување хуманоста во просторот и непречено движење на лицата со инвалидитет,

- вградување на мерки за заштита на културното, природното наследство, животната средина и др.,
- почитување законски прописи, стандарди и нормативи во планирањето,
- предвидување мерки за заштита и спасување.

УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, со доследна примена на актуелната законска и подзаконска регулатива, треба да предложи развој што ќе овозможи подобар степен на искористеност на градежното земјиште и можност за планирање на просторот (организација, уредување и изградба на објекти).

Реализацијата на планските решенија овозможува остварување на бенефити и придобивки во повеќе домени од социо-економскиот и урбан развој на Градот поставен врз стандардите на одржлив развој.

Со урбанистичките плански решенија, исто така се обезбедуваат и придобивки кои не може квантитативно да се вреднуваат, но кои се квалитативно препознатливи во економската анализа и имаат значаен придонес во целосната економска валоризација.

Основни причини заради кои се пристапува кон изготвување на УПВНМ се:

- преиспитување на актуелните развојни потреби на градот и вградување на современи урбанистички и планерски принципи;
- усогласување на планските решенија и поставки со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање и други релевантни закони и подзаконски акти;
- поставување на стратешки цели на долгорочен развој во согласност со новата општествено економска конфигурација и потребите на пазарното општество, како одговор на реалните потреби на стопанските и социјални побарувања.

Лоцирање и меѓусебна корелација на наменските содржини:

- граници на зони според намената на земјиштето;
- дефиниција на наменска употреба на површините, како и на општите и посебните услови за просторен развој, режим на градење и користење на градбите;
- просторна диспозиција на земјиштето за изградба на градби за кои со Закон е утврден јавен интерес;
- плански услови за детално планирање;
- се дава можност да се вклопат и меѓусебно дополнат различните наменски зони со почитување на нивните особености;
- елиминирање на нивното меѓусебно негативно влијание и поттикнување на нивно комбинирање во мешани наменски зони кога станува збор за компатибилни, комплементарни и инкомпатибилни намени.

Организација на сообраќајната и комуналната инфраструктура:

- елементи за обликување на примарната сообраќајна мрежа со нивелманско решение;

- плански решенија на водовите и градбите на сите градски инфраструктури.

Ова планско решение овозможува оформување на сообраќаен систем кој обезбедува безбедно, рационално и ефикасно движење на луѓето и добрата низ територијата на планот. Истото, овозможува рационален и ефикасен систем на комунална инфраструктура која го зголемува опфатот и го подига нивото на опслужување со системите на комуналната инфраструктура.

Квалитет на животната средина:

- стратешка проценка на влијанијата врз животната средина;
- мерки за заштита и спасување.

Планското решение овозможува квалитетна и безбедна животна средина преку контролата на процесите на деградација на природната и создадената средина како и со поттикнувањето на нејзиното унапредување.

Севкупното планско решение од сите аспекти овозможува потполна просторна интеграција, активно користење и вклучување на природните и културните наследени вредности во современите текови на животот.

Планскиот опфат кој е предмет на планската документација е дефиниран со следните граници:

Границата започнува од оската на обиколницата во КО Волково, оди кон северозапад по јужната граница на КП 2043/2 се до тромеѓето на КП2043/2, 2054 и 2055, од тука скршнува кон југозапад по западната граница на КП2054 и 2056/2 се до границата со КО Кучково, продолжува кон југозапад по југоисточната граница на КП3421/2, 3413/1, 3413/2 се до тромеѓето на КП3428, 3438/2 и 3440, скршнува кон северозапад по северната граница на КП3440 се до првата прекршна точка, од тука врти кон југозапад, ја сече КП3440 и оди се до КП3397/1, од тука продолжува кон југ по источната и јужната граница на КП3397/1 се до тромеѓето на КП3397/1, 3611/1 и 3612/1, оди кон север по западната граница на КП3612/1, потоа скршнува кон запад по југозападната граница на КП 3397/3 и КП3397/1 ја сече КП4519 (пат) се до тромеѓето на КП4519, 3634 и 3633, врти кон запад по северната граница на КП3633 се до тромеѓето на КП3633, 3634 и 4490 (поток), скршнува кон југ по источната граница на КП4490 (поток) се до тромеѓето на КП4490, 3621 и 3618, од тука врти кон запад по јужните граници на КП 3673, 3672 и 3666 се до четворомеѓето на КП 3666, 3665, 3667 и 3663, врти кон југ по источните граници на КП3663 и 3662 се до тромеѓето на КП3662, 3658/1 и 3905 (пат), врти кон запад по јужната граница на КП3662 се до КП3905 (пат) кој истовремено е и граница со општина Сарај. Потоа, по општинската граница се спушта кон југ се до границата меѓу КП4085 и 4145, продолжува кон југ по источните граници на КП4145, 4144, 4143, 4142, 4140, 4139, 4137, 4135, 4127, 4128/2 продолжува кон југ по западните граници на КП 1920, КО Кучково, се до тромеѓето на КП1920, 1874 и 1878, врти кон југозапад по северните граници на КП1878, 1921, 1922, 1923, 1928, 1929 и 1933 ср до 1932 и излегува на границата со општина Сарај, скршнува кон југоисток и по општинската граница се спушта се до оската на северната обиколница. Од тука се движи кон север по оската на обиколницата се до почетната точка во КО Волково.

Во рамки на овие граници планскиот опфат изнесува П= 255,62 ха.
предвидуваат следните намени:

- А - Домување како група на класи на намена од која ќе произлезат и основните класи во согласност со одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18);
- Б - Комерцијални и деловни намени, како група на класи на намена од која ќе произлезат и основните класи во согласност со одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18);
- В - Јавни институции, како група на класи на намена од која ќе произлезат и основните класи на намена а во согласност со одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18);
- Д - Зеленило и рекреација, како група на класи на намена од која ќе произлезат и основните класи во согласност со одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18);
- Е - Инфраструктура, како група на класи на намена од која ќе произлезат и основните класи на намена а во согласност со одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18).

Во согласност со одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање се планираат и компатибилни класи на намени на основните класи на наменски употреби на земјиштето и градбите.

Покрај основната намена на градбите со изработката на УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров, потребно е да се планира и соодветна сообраќајна и комунална инфраструктура и супраструктура. Планираната сообраќајна мрежа ќе се надврзе на уличната мрежа од соседните опфати - УПВНМ Клучка стопански двор и УПС Волково. При изработка на планското решение ќе се има во предвид заштитната зона на Автопатот обиколницата, ќе се предвиди зона на поврзување на УПВНМ Веле Поле со северната обиколница на град Скопје која треба да се реши во посебна процедура со изработка на инфраструктурен проект кој не е предмет на УПВНМ, во се согласно одредбите на Член 39 од Законот за јавни патишта („Сл. Весник на РМ” бр. 84/08, 52/09, 114/09, 124/10, 23/11, 53/11, 44/12, 168/12, 163/13, 187/13, 39/14, 42/14, 166/14, 44/15, 116/15, 150/15, 31/16, 71/16 и 163/16).

Сообраќајното поврзување на планскиот опфат со поширокиот регион е преку Автопатот обиколница А2 и преку примарната сообраќајна мрежа на Град Скопје.

Водовите за снабдување со електрична енергија, водоводната мрежа, фекалната и атмосферската канализација, телефонијата, топловодот и

гасоводот треба ќе се планираат подземно во јасно дефинирани инфраструктурни коридори.

Во разработката на урбанистичко планската документација ќе се предвиди подложување на соодветен третман на санитарните и атмосферските води пред да тие бидат испуштени во реципиентот.

Реализацијата на планскиот документ позитивно ќе влијае на социо-економската состојба на населението, ќе го подобри квалитетот на живеењето и ќе го заголеми стандардот на населението.

За реализација на системот за заштита на животната средина потребно е да се почитува:

- Интегрирано управување со комуналниот, неопасниот и опасниот отпад;
- Озеленување на дворните површини;
- Зачувување на амбиенталните, естетските и рекреативните потенцијали на просторот;
- Изградба на современа инфраструктура;
- Искористување на соларна енергија, преку имплементирање на концептот неограничен извор на енергија;
- Загадувачот е должен да ги надомести трошоците за отстранување на опасноста од загадување на животната средина, да ги поднесе трошоците за санација, како и да ја стави во функција животната средина во состојба како пред оштетувањето.

Секое неконтролирано истекување на нафтените деривати во животната средина претставува можност за нејзино загадување. При таков случај сите медиуми на животната средина ќе бидат погодени. Воздухот преку испарување на дериватите, почвата преку директен контакт со неа и површинските и/или подземните води преку измивање со дождови или директно преку исцедување на дериватите во подолните слоеви на почвата.

Во поглед на озеленувањето, да се планираат соодветни профили на дрвореди. Изборот на зеленило треба да се усогласи со условите за заштита и негова намена. Деталниот изглед и локациите за поставување на стеблестите дрвја да биде во соработка со надлежните институции и стручни лица од областа на дендрологијата. Диспозицијата на високите дрвја да биде усогласена со трасите на подземните инсталации, додека изборот на видот на озеленувањето да биде во согласност со условите на теренот, односно способноста на повеќе апсорпција на штетни гасови и кои немаат посебен третман за одржување.

Согласно Законот за урбано зеленило, процентуалната застапеност на зелената површина да се дефинира со Правилникот за стандард и нормативи за урбанистичко планирање зависно од локацијата, намената и големината на опфатот.

Канализационата отпадна вода потребно е да се третира со пречистителната станица. Подетална анализа од негативните влијанија врз човековото здравје и животна средина ќе се разгледаат во понатамошните фази преку изработката на студиите за оценка за влијанието на животната

средина или елаборатите за заштита на животната средина што се законска обврска.

Кога станува збор за мониторинг за животната средина се дава можност за испитување, оценување и системско набљудување на загадувањето и состојбата на медиумите во животната средина како и идентификација и регистрација на изворите на загадување. Планот на мониторингот претставува алка помеѓу сите вклучени страни и претставува основа за надлежните институции во кој ќе го контролираат процесот на спроведување на законската регулатива и да донесуваат одлуки.

Најголем бенефит во спроведувањето на стратегиската оценка на животната средина е во вклучување на аспектите од полето на социјалата, економијата и животната средина, меѓусебната соработка, развој на регионалните цели и целите за одржлив развој и заштита на животната средина и луѓето.

11. Прилози

Листа на национална законска регулатива

1. Закон за животна средина („Сл. Весник на РМ” бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18);
2. Уредба за определување на проектите и за критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина („Сл. Весник на РМ” бр. 74/05);
3. Правилник за содржината на барањата што треба да ги исполнува студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина („Сл. Весник на РМ” бр. 33/06);
4. Уредба за стратегиите, плановите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапката за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето („Сл. Весник на РМ” бр. 153/07);
5. Уредба за содржината на извештајот за стратегиска оцена на животната средина („Сл. Весник на РМ” бр. 153/07);
6. Правилник за воспоставување на листата на експерти за СОЖС, процедурата за спроведување на испитот за експерти за СОЖС, воспоставување комисијата за оценка на знаењето на експертите за СОЖС („Сл. Весник на РМ” бр. 129/07);
7. Уредба за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и врз здравјето на луѓето („Сл. Весник на РМ” бр. 144/07);
8. Уредба за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Сл. Весник на РМ” бр. 147/08);
9. Закон за просторно и урбанистичко планирање („Сл. Весник на РМ” бр. 199/14, 44/15 и 193/15);
10. Законот за квалитет на амбиентниот воздух („Сл. Весник на РМ” бр. 67/04, 92/07, 35/10, 47/11 и 100/12-пречистен текст, 10/15 и 146/15);
11. Правилник за критериумите, методите и постапките за оценување на квалитетот на амбиенталниот воздух („Сл. Весник на РМ” бр. 67/04);
12. Закон за води („Сл. Весник на РМ” бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/2011, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15 и 52/16);
13. Уредба за класификација на водите („Сл. Весник на РМ” бр. 18/99);
14. Уредба за категоризација на водотеците, езерата, акумулациите и подземните води („Сл. Весник на РМ” бр. 18/99 и 71/99);
15. Уредба за класификација на водите („Сл. Весник на РМ” бр. 18/99);
16. Закон за отпад („Сл. Весник на РМ” бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 192/15 и 39/16);
17. Листа на отпади („Сл. Весник на РМ” бр. 100/05);

18. Закон за заштита од бучава во животната средина („Сл. Весник на РМ” бр. 79/07, 124/10, 47/11, 163/13 и 146/15);
19. Одлука за утврдување во кои случаи и под кои услови се смета дека е нарушен мирот на граѓаните од штетна бучава („Сл. Весник на РМ” бр. 64/93);
20. Закон за заштита на културното наследство („Сл. Весник на РМ” бр. 20/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13, 137/13, 164/13, 38/14, 44/14, 199/14, 104/15, 154/15, 192/15, 39/16 и 11/18);
21. Закон за заштита на природата („Сл. Весник на РМ” бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15 и 63/16);
22. Закон за безбедност и здравје при работа („Сл. Весник на РМ” бр. 92/07, 136/11, 23/13 и 25/13);
23. Закон за експропријација („Сл. Весник на РМ” бр. 33/95, 20/98, 40/99, 31/03, 46/05 и 10/08).

Листа на релевантни ЕУ директиви

Директиви на ЕУ ипфатени во Национална стратегија за апроксимација во животната средина (2008). Релевантни се и нивните измени и дополнувања:

1. Рамковна директива за отпад (2006/12/ЕС)
2. Рамковна директива за квалитет на амбиентен воздух (96/62/ЕС), дополнета со Регулативата (ЕС) 1882/2003
3. Директива за информирање на корисници (1999/94/ЕС) дополнета со Директивата 2003/73/ЕС
4. Рамковна Директива за вода (2006/60/ЕС) дополнета со Одлуката 2455/2001/ЕС
5. Директива за урбани отпадни води (91/271/ЕЕС) дополнета со Директивата 98/15/ЕС и Регулативата (ЕС) 1882/2003
6. Директива за вода за пиење (98/83/ЕС) дополнета со Регулативата (ЕС) 1882/2003
7. Директива за површинска вода за апстракција (75/440/ЕС) дополнета со Директивите 79/869/ЕЕС и 91/692 ЕЕС (ќе биде отповикана со Рамковната директива за води (2006/60/ЕС) од 22.12.2007
8. Директива за испуштање на опасни супстанции во водите (76/464/ЕЕС) дополнета со Директивата (91/692/ЕЕС и 2000/60/ЕС) е биде отповикана со Рамковната директива за води (2000/60/ЕС) од 22.12.2007, освен член 6, кој беше отповикан на 22.12.2000.
9. Директива за подземни води (80/68/ЕЕС) дополнета со Директивата 91/692/ЕЕС
10. Директива за Стратешка оценка на животна средина (2001/42/ЕС)
11. Директива за пристап на информации за животната средина (2003/4/ЕС)

Додаток

Врз основа на член 65 став (6) од Законот за животната средина („Службен весник на Република Македонија“) бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18), Општина Горче Петров, на ден 27.03.2019 година, донесе

Одлука за спроведување на стратегиска оцена

1. За планскиот документ **Урбанистички план вон населено место Веле Поле, Општина Горче Петров - Скопје** кој го донесува Советот на Општина Горче Петров, потребно е да се спроведе стратегиска оцена на влијанието врз животната средина согласно член 65 од Законот за животната средина.
2. Како органи засегнати од имплементација на планскиот документ **Урбанистички план вон населено место Веле Поле, Општина Горче Петров - Скопје**, се определуваат следните: Министерство за животна средина и просторно планирање и Општина Горче Петров.
3. За планскиот документ **Урбанистички план вон населено место Веле Поле, Општина Горче Петров - Скопје**, за чија изработка е одговорна Општина Горче Петров и го донесува Советот на Општина Горче Петров, донесувањето на планскиот документ, ќе има влијание врз животната средина.
4. Обемот на извештајот за стратегиска оцена треба да ги опфати следните аспекти: влијанија врз населението и човековото здравје, влијанија врз социо-економска состојба, влијанија врз квалитет на амбиенталниот воздух, влијание врз квалитет на површински и подземни води, влијание врз почва, влијание поврзано со отпад, влијание од бучава, влијание врз флора и фауна, влијание врз предел, влијание врз материјални добра, влијание врз културно и историско наследство, влијание од несреќи и хаварии.
5. Одлуката заедно со формуларите за определување на потребата од спроведување на стратегиска оцена се објавува на веб страната на Општина Горче Петров www.opstinagpetrov.gov.mk.
6. Против оваа Одлука јавноста има право на жалба до Министерство за животна средина и просторно планирање во рок од 15 дена од денот на објавувањето на Одлуката на веб страната.

Бр. 09-1089/1
од 27.03.2019 год.
Скопје.

Општина Горче Петров
Градоначалник
Александар Наумоски

СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Архивски број УП1-15-473/2019

Дата: 08.04.2019

ДО: Општина Ѓорче Петров
Ул. Ѓорче Петров бр. 73
1000 Скопје
Република Северна Македонија

ПРЕДМЕТ: Известување
Врска: Ваш бр. 03-1089/2 од 27.03.2019 година

Почитувани,

Во врска со Вашето барање на мислење доставено до Министерството за животна средина и просторно планирање–Сектор за просторно планирање под бр. УП1-15-473/2019 од 01.04.2019 година поврзано со постапката за носење на планската документација за УПВНМ Веле Поле – Општина Ѓорче Петров-Скопје, Ве известуваме дека согласно Законот за животната средина („Службен весник“ бр: 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 183/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 42/16) Вашата Одлука за спроведување на Стратегиска оцена за влијание на животната средина, Министерството за животна средина и просторно планирање ги прифаќа.

Одлуката заедно со формуларите задолжително се објавуваат на веб страната на органот кој го подготвува и носи планскиот документ.

Со почит,

ЗАМЕНИК МИНИСТЕР
г-р Јани Макрадули

Изработил: Бајрам Цамиќ

Контролирал: Милева Тагасовска

Согласен: Сашо Апостолов

Одобрил: Неби Реџеџи

Користена литература

- Просторниот план на РМ, 2004;
- Планска документација за УПВНМ Веле Поле, општина Ѓорче Петров;
- ЛЕАП за општина Ѓорче Петров;
- Преглед на заштитни подрачја во РМ (2008) и Извештај на меѓународен консултант за заштитени подрачја во рамки на УНДП/ГЕФ/МЖССП проектот: Зајакнување на еколошката, институционалната и финансиската одржливост на системот на заштитени подрачја во Македонија;
- Национална стратегија за одржлив развој, 2009;
- Втор Национален извештај за климатски промени, 2008
- Национална стратегија за механизмот за чист развој за првиот период на обврски според протоколот од Кјото 2008-2012, 2007;
- Втор Национален Еколошки акционен план на РМ, 2006
- Стратегија за управување со отпад во РМ 2008-2020;
- Национална транспортна стратегија за патниот превоз, 2008;
- Стратегија за демографски развој на РМ 2008-2015;
- Национална програма за усвојување на правото на ЕУ (НППА II, 2007);
- Национална стратегија за мониторинг на животната средина, 2004;
- Стратегија за управување со животната средина, 2005;
- Стратегија за подигање на јавната свест во животната средина, 2005;
- Стратегија и акционен план за имплементација на Архуската конвенција, 2005;
- Национален здравствено-еколошки акционен план (НЗЕАП), 1999;
- Рамковна директива за вода (2000/60/ЕС);
- Рамковна директива за квалитет на амбиентен воздух (96/62/ЕС);
- Рамковна директива за отпад (2006/12/ЕС);
- Рамковна директива за бучава (2002/49/ЕС);
- Директива за стратегиска оценка на животна средина (2001/42/ЕС);
- ЕУ Шестиот Акционен План за животна средина (2001/42/ЕС);
- Достапни искуства и практики.